

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด
(ในพระบรมราชูปถัมภ์)

Farmers's Opinions on Nongpho Ratchaburi Dairy Cooperative Limited
(Under the Royal Patronage)

นางสาวศรีณิประภา ประเสริฐ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพัตรา ศรีสุวรรณ, กศ.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์สุรินทร์ นียมมางกูร, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์พิชัย ทองดีเลิศ, ค.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด
(ในพระบรมราชูปถัมภ์)

Farmers's Opinions on Nongpho Ratchaburi Dairy Cooperative Limited
(Under the Royal Patronage)

โดย

นางสาวศรีณประภา ประเสริฐ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. 2553

ศรินประภา ประเสริฐ 2553: ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพ
ราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพัตรา ศรีสุวรรณ, กศ.ด. 120 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพการเลี้ยงโคนม ความรู้
เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร และความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโค
นมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโค
นมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ตามสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล และการ
เปิดรับข่าวสารทางการเกษตรที่แตกต่างกัน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการเลี้ยงโคนม และความรู้เกี่ยวกับ
การเลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) และมี
พื้นที่อยู่ใน อำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ จำนวน 377 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test
สถิติ F test วิเคราะห์ความแปรปรวนและทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธี LSD และสถิติสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรที่ทำการศึกษามีอายุเฉลี่ย 47.55 ปี จบการศึกษายู่
ในระดับต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา มีจำนวนโคนมเฉลี่ย 28.85 ตัว เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยง
โคนมเฉลี่ย 19.64 ปี มีรายได้จากการขายนํ้านมดิบมากที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 618,842.54 บาท/ปี มีรายจ่ายจากการซื้อ
อาหารเลี้ยงโคนมมากที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 263,638.40 บาท/ปี เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม อยู่ในระดับ
มาก เกษตรกรเปิดรับสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการมากที่สุด สื่อกิจกรรมเปิดรับจากการอบรมมากที่สุด
และสื่อมวลชนเปิดรับจากโทรทัศน์มากที่สุด สำหรับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคน
มหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 2) เปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า เกษตรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์
โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน
ระดับการศึกษา การเปิดรับสื่อบุคคล การเปิดรับสื่อมวลชน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนอง
โพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) สภาพการเลี้ยงโค
นม ได้แก่ ขนาดฟาร์ม ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม แรงงานในครัวเรือน รายได้จากการเลี้ยงโคนม รายจ่ายจาก
การเลี้ยงโคนม และความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่
มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Srinprapa Prasert 2010: Farmers's Opinions on Nongpho Ratchaburi Dairy Cooperative Limited (Under the Royal Patronage). Master of Science (Agricultural Extension), Major Field: Agricultural Extension, Department of Agricultural Extension and Communication.

Thesis Advisor: Assistant Professor Supattra Srisuwan, Ed.D. 120 pages.

The objectives of this research were: 1) to study individual levels of the knowledge in dairy farming and dairy raising situation, and to the provision of agricultural information and perspective of farmers's opinions on Nongpho Ratchhaburi Dairy Cooperative Limited (under the Royal Patronage). 2) comparative of farmers' point of view on farmers's opinions on Nongpho Ratchaburi Dairy Cooperative Limited (Under the Royal Patronage) and to study individual factor that leads to differences in the opening up of agricultural information. 3) the relationship between dairy raising situation and information on dairy raising situation upon Nongpho Ratchaburi Dairy Cooperative Limited (Under the Royal Patronage). The selected group consisted of members of Nongpho Ratchaburi Dairy Cooperative Limited (Under the Royal Patronage), in which in the areas within Photharam, Banpong and Bangphae districts the amount was up to total of 377 people. The study used interviews to collect data, in which the interviews schedules were conducted and uses Statistic analysis used for interpretation was by percentage, arithmetic means, standard deviation, t-test, F test (One way ANOVA), and Least Significant Difference (LSD) and Pearson Correlation Coefficient

The result revealed that; 1) the majority of this study were male age of 47.55 years. Graduated below or equal to elementary. Have cow milk approximately of about 28.85. Farmers with experiences of dairy farming approximately of about 19.64 years. An average income from milk was 618,842.54 baht/year. Expense of feed was 263,638.40 baht/year. Farmers whose was well educated about raising dairy was high. The media exposure of agricultural information were mostly from professional officials, training and television. In terms of farmers's opinion to Nongpho Ratchaburi Dairy Cooperative Limited (Under the Royal Patronage) average was quite high of about 3.74 of all farmers. 2) studies showed that differences in ages of farmers indicate how farmers's view of Nongpho Ratchaburi Dairy Cooperative Limited (Under the Royal Patronage) at 0.05 level but the education, the personal media, mass media at 0.01 level 3) dairy raising situation of dairy farm was depends on the size of the farm, experience, household labor, average income from dairy, average expense of dairy and knowledge of dairy farming does not have anything related with farmers's opinion on Nongpho Ratchaburi Dairy Cooperative Limited (Under the Royal Patronage) at 0.05 level

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขจาก ผศ.ดร.สุพัตรา ศรีสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมามูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รศ.ดร.พิชัย ทองดีเลิศ ประธานการสอบ และ ผศ.ดร.สมศักดิ์ คูหาสุวรรณเวช ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ บุคคลากร เจ้าหน้าที่สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการและอนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจแบบสัมภาษณ์และให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ได้แก่ รศ.ดร.สมเกียรติ ประสานพานิช อาจารย์ประจำภาควิชาสัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์พรพนม คำมุงคุณ อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นายสัตวแพทย์ก้องสยาม อินทร์ปัญญา สัตวแพทย์ประจำสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) และสุดท้ายขอขอบพระคุณเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ นิสิตปริญญาโทสาขาส่งเสริมการเกษตรที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่คุณพ่อลิต ประเสริฐ คุณแม่เพิน ประเสริฐ น้องภักชภิษา ประเสริฐ พี่กิตติพงษ์ มุสิกะพันธ์ และคุณวีระศักดิ์ วานิชวัฒน์ ที่คอยช่วยเหลือ แนะนำให้กำลังใจ และสนับสนุนทุนการศึกษามาเป็นอย่างดีตลอดจนสำเร็จการศึกษาญาติ พี่น้อง เพื่อนๆ คณะครู อาจารย์ทุกท่านที่คอยสั่งสอนให้ความรู้ คำแนะนำ และเป็นกำลังใจให้การศึกษารุ่นนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

ศรีณประภา ประเสริฐ

สิงหาคม 2553

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	7
ความหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร	14
ความหมายของการสื่อสาร	22
การสื่อสารกับการส่งเสริมการเกษตร	23
ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม	25
สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)	32
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
สมมติฐานในการวิจัย	40
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	41
กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
ประชากร	44
กลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การทดสอบเครื่องมือ	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	50
ผลการวิจัย	50
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	50
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงโคนม	52
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม	57
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	58
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)	59
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน	65
ตอนที่ 7 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)	76
ข้อวิจารณ์	77
ผลการทดสอบสมมติฐาน	79
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	85
สรุปผลการวิจัย	85
ข้อเสนอแนะ	92
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	93
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยและใบตรวจแบบสัมภาษณ์	99
ภาคผนวก ข ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์	111
ภาคผนวก ค ประมวลผลการเก็บข้อมูล	116
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	120

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ	45
2	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เนื้อ จำแนกตามสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	51
3	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เนื้อ จำแนกตามสภาพการเลี้ยง ไก่เนื้อ	52
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เนื้อ จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยง ไก่เนื้อ	57
5	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เนื้อ จำแนกตามการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	58
6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เนื้อที่มีต่อสหกรณ์ ไก่เนื้อหนองโพราชบุรี จำกัด (เป็นรายชื่อ)	60
7	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์ ไก่เนื้อหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จำแนกตามเพศ โดยการวิเคราะห์ t-test	66
8	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์ ไก่เนื้อหนองโพ ราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จำแนกตามอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)	67
10	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ t-test	68
11	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	71
12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อบุคคล เป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)	72
13	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อกิจกรรม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	74
14	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	74
15	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชน เป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	90
ตารางผนวกที่		
1	การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม	112
2	การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านบุคคล	113
3	การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านส่งเสริมการเกษตร	113
4	การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านรวบรวมน้ำนมดิบ	114
5	การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านอาหารสัตว์	114
6	การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้	115

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนผังการจัดรูปแบบการบริหารงาน	34
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
ภาพผนวกที่		
1	การเก็บข้อมูลงานวิจัย	117
2	สหกรณ์ โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)	119

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรไทย รัฐบาลไทยเริ่มต้นณรงค์ให้คนไทยดื่มนมโคตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 จนถึงปัจจุบันเพราะเห็นว่านมโคเป็นแหล่งโภชนาการที่ดีสำหรับคนไทย โดยเฉพาะเด็กที่ขาดสารอาหารและเด็กในวัยเรียน ผลของการณรงค์ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น ภาพยนตร์โฆษณา สื่อวิทยุ และโปสเตอร์ ทำให้คนไทยดื่มนมมากขึ้นเรื่อยๆ รัฐบาลได้ส่งเสริมให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้ดื่มนมทุกวัน โดยจัดตั้งโครงการอาหารเสริม (นม) ของโรงเรียนทั่วประเทศหรือที่รู้จักกันดีในชื่อ “โครงการนมโรงเรียน” โครงการนี้เริ่มต้นตั้งแต่ปี 2535 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน การบริโภคนมของคนไทยส่วนใหญ่เป็นในลักษณะนมพร้อมดื่มซึ่งมาจากการผลิตนํ้านมดิบภายในประเทศประมาณ 800,000 ตันต่อปี ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้เพื่อผลิตเป็นนมพร้อมดื่ม ทำให้ต้องมีการนำเข้านมผงพร้อมมันเนยและไขมันนมจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากประเทศนิวซีแลนด์และออสเตรเลียประมาณ 60,000 ตันต่อปี เพื่อใช้ในการผลิตนมพร้อมดื่ม (ละลายน้ำ) ทดแทนนมพร้อมดื่มส่วนที่ขาดปัจจุบัน (เทพณรงค์ นพกรวิเศษ และคณะ, 2550)

รัฐบาลจึงเล็งเห็นความสำคัญในการช่วยเหลือและส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมผลิตนํ้านมดิบที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับความต้องการในอนาคต ดังนั้นการที่จะทำให้การผลิตนํ้านมดิบมีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ นั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำเป็นต้องมีความรู้ในการเลี้ยงโคนมที่ดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการจัดการฟาร์มให้ถูกสุขลักษณะ การคัดเลือกสายพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การดูแลสุขภาพโคนมให้ปลอดภัยจากการเกิดโรค อาหารและการให้อาหารเพื่อให้โคนมมีสุขภาพที่แข็งแรง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลทำให้โคนมผลิตนํ้านมดิบที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการและการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมที่ดีก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับความรู้ต่างๆ จากการส่งเสริม ซึ่งถ้าเกษตรกรมีความรู้เหล่านี้ก็จะทำให้เกษตรกรประสบความสำเร็จในการเลี้ยงโคนม การส่งเสริมที่ดีจะเป็นการกระตุ้นแนะให้เกิดการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจนเกิดผล

สำเร็จและมีความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจะเป็นการช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ เป็นหน่วยงานที่มีการสนับสนุนส่งเสริมการเลี้ยงโคนมให้แก่เกษตรกร และยังเป็นแหล่งผลิตน้ำนมดิบที่สำคัญ มีเกษตรกรที่สมัครเป็นสมาชิกเลี้ยงโคนมมากที่สุดในประเทศ สามารถให้น้ำนมดิบได้ประมาณ 200 กว่าตัน/วัน (สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ, 2552) ทางสหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเกือบทุกด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกจนถึงปัจจุบันสหกรณ์มีธุรกิจ ซึ่งประกอบไปด้วย การรวบรวมน้ำนมดิบ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ การส่งเสริมการเกษตร แผนกออมทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้ โรงเรียนชาวสหกรณ์ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ร้านค้าสหกรณ์และโครงการตลาดกลางผลิตผลทางการเกษตร

การบริหารงานของสหกรณ์ได้มีการบริหารงานแบ่งออกเป็นฝ่ายต่างๆ แต่เนื่องจากสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ เป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่สมัครเป็นสมาชิกกับทางสหกรณ์จำนวนมากจึงทำให้การบริการต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไม่ทั่วถึง อีกทั้งในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ยังคงประสบปัญหาในวิธีการที่จะเข้าไปส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกร ซึ่งเจ้าหน้าที่เข้าไปส่งเสริมถึงฟาร์มเกษตรกร บางครั้งเกษตรกรไม่มีโอกาสและไม่มีเวลาที่จะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ (แผนกส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ, 2552)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ เพื่อให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นในการให้เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ปรับเปลี่ยนแนวทางการบริการด้านต่างๆ ให้มีการพัฒนาไปในแนวทางใดเพื่อให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจ ตลอดจนทราบถึงปัญหาข้อเสนอนะและแนวทางแก้ไข เพื่อสนับสนุนส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้สามารถเลี้ยงโคนมได้อย่างถูกวิธีและเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพการเลี้ยงโคนม ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ตามสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการเลี้ยงโคนมกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ
5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ตามการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรที่แตกต่างกัน
6. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยที่ได้ทำให้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ได้รับการส่งเสริมจากสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ
2. ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานการพิจารณาแผนการดำเนินงานของทางสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ
3. ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปประกอบการพิจารณาแนวทางวิธีการส่งเสริมล่วงหน้า เพื่อช่วยสนับสนุนส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้สามารถเลี้ยงโคนมได้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี

4. ผลการวิจัยที่ได้สามารถใช้ประกอบการพิจารณาแนวทางในการทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยมุ่งทำการศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ และมีพื้นที่อยู่ใน อำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ จำนวน 2,129 ราย (สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ, 2552)

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ หมายถึง สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่สมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ และมีพื้นที่อยู่ใน อำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับตัวเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

เพศ หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่แสดงถึงความเป็นชายหรือความเป็นหญิง

อายุ หมายถึง จำนวนปีที่เกิดจนถึงปีปัจจุบันของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม (ปีเต็ม)

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับชั้นสูงสุดของการศึกษาที่เกษตรกรได้รับตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา หรือสูงกว่าระดับอุดมศึกษา

สภาพการเลี้ยงโคนม หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม ได้แก่ ขนาดฟาร์ม ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม แรงงานในครัวเรือน รายได้จากการเลี้ยงโคนม รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม

ขนาดฟาร์ม หมายถึง จำนวนแม่โครีดนมที่เกษตรกรเลี้ยง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ฟาร์มขนาดเล็ก มีโคนมไม่เกิน 10 ตัว ฟาร์มขนาดกลาง มีโคนม 11-50 ตัว ฟาร์มขนาดใหญ่มีโคนมมากกว่า 50 ตัวขึ้นไป

ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม หมายถึง จำนวนปีที่เกษตรกรเลี้ยงโคนม ตั้งแต่เริ่มเลี้ยงจนถึงปีที่สมาชิกตอบแบบสัมภาษณ์

แรงงานในครัวเรือน หมายถึง จำนวนบุคคลที่สนับสนุนกิจกรรมการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร ทั้งที่เป็นแรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง

รายได้จากการเลี้ยงโคนม หมายถึง รายรับของเกษตรกรซึ่งประกอบด้วยรายได้จากการขายนํ้านมดิบ รายได้จากการขายโค และรายได้จากการขายมูลวัว

รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม หมายถึง ค่าใช้จ่ายของเกษตรกรซึ่งประกอบด้วยรายจ่ายจากการซื้ออาหาร รายจ่ายจากการซื้อยารักษาโรค และรายจ่ายจากการซื้อฟาง

ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม หมายถึง ความรู้ที่เกษตรกรควรมีในการประกอบอาชีพ ได้แก่ พันธุ์โคนม อาหารและการให้อาหาร โรงเรือนสำหรับโคนม หลักการปฏิบัติในการรีดนมโรคและการป้องกัน

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร หมายถึง การที่เกษตรกรเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมจากสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อมวลชน

สื่อบุคคล ได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำเกษตรกร เจ้าหน้าที่/นักวิชาการ

สื่อกิจกรรม ได้แก่ การอบรม การศึกษาดูงาน ฟาร์มตัวอย่าง

สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ/โปสเตอร์ หนังสือตำราเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกรู้สีกนึกคิดของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ด้านบุคลากร การบริการ ประกอบด้วย การบริการด้านส่งเสริมการเกษตร ด้านรวบรวมนํ้านมดิบ ด้านอาหารสัตว์ และด้านออมทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้

บุคลากร หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร ฝ่ายออมทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้ และเจ้าหน้าที่ที่ให้ความรู้ความช่วยเหลือเกี่ยวข้องกับต่อเกษตรกรผู้มาติดต่อของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

การบริการ หมายถึง การบริการด้านต่างๆ ที่สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯจัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ประกอบด้วย การบริการด้านส่งเสริมการเกษตร ด้านรวบรวมนํ้านมดิบ ด้านอาหารสัตว์ และด้านออมทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้

ด้านส่งเสริมการเกษตร หมายถึง งานบริการที่สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จัดให้กลุ่มสมาชิก ได้แก่ งานทางด้านการศึกษา การส่งเสริมให้คำแนะนำวิชาการทางการเกษตร/การเลี้ยงโคนม การปรับปรุงมาตรฐานฟาร์มโคนม

ด้านรวบรวมนํ้านมดิบ หมายถึง งานบริการที่สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จัดให้กลุ่มสมาชิก ได้แก่ ด้านสถานที่ในการรับซื้อนํ้านมดิบ ราคาของการรับซื้อนํ้านมดิบ และการตรวจสอบคุณภาพนํ้านมดิบ

ด้านอาหารสัตว์ หมายถึง งานบริการที่สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จัดให้กลุ่มสมาชิก ได้แก่ ด้านราคาอาหารสัตว์ และคุณภาพของอาหารสัตว์

ด้านออมทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้ หมายถึง งานบริการที่สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จัดให้กลุ่มสมาชิก ได้แก่ การส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออม การทำบัญชีครัวเรือน และการทำสินเชื่อเงินกู้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. ความหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร
3. ความหมายของการสื่อสาร
4. การสื่อสารกับการส่งเสริมการเกษตร
5. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม
6. สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

จากการตรวจสอบเอกสารปรากฏว่า ได้มีผู้ให้ความหมาย และแนวเกี่ยวกับความคิดเห็นพอจะสรุปได้ดังนี้

Maier (1955) ได้สรุปว่า ความคิดเห็น (opinion) หมายถึง การแสดงออกของทัศนคติส่วนหนึ่ง และเป็นการแปลความหมายของข้อเท็จจริง (fact) อีกส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นแล้วจะพบเสมอเมื่อบุคคลใดเกิดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งแล้วบุคคลนั้นมักจะมีข้ออ้างหรือการแสดงเหตุผล (justification) เพื่อสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นนั้น แต่การแสดงเหตุผลดังกล่าวเป็นเพียงผลที่เกิดขึ้นจากความคิดเห็นเท่านั้นและยังได้กล่าวว่า ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงซึ่งชี้ให้เห็นลักษณะของการแปลความหมาย ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของทัศนคติ

ของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นและได้สรุปว่า “ความคิดเห็น” ซึ่งให้เห็นทัศนคติ และทราบทัศนคติ ได้จากการแสดงความคิดเห็นของเขาในเรื่องนั้น

Kolass (1969 อ้างใน พุชรรัตน์ สุขพงษ์ไทย, 2550) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึงการ แสดงออกของแต่ละบุคคล ในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผล (evaluation) สิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์แวดล้อม (circumstances) ต่างๆ หรือ “ความคิดเห็น” เป็นการสนองต่อสิ่งเร้าที่ถูกจำกัด

Engle and Snellgrove (1969) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางเจตนาคติที่ ออกมาเป็นคำพูด เป็นการสรุปและลงความเห็น โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่เดิม

Kolesnik (1970) ได้ให้คำนิยามของคำว่าความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกซึ่งการตัดสินใจ จากการประเมินค่า (evaluation judgement) หรือทัศนะ (point of view) เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะและความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

Good (1973 อ้างใน รัฐภูมิ พรหมเมศร์, 2543) กล่าวถึง ความคิดเห็นในพจนานุกรมทาง การศึกษาว่า หมายถึง ความเชื่อ การตัดสินใจ ความรู้สึกประทับใจ การลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่ง สิ่งใด ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

Best (1977) ได้ให้คำนิยามของคำว่าความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกทางด้าน ความเชื่อและความรู้สึกแต่ละบุคคล โดยการพูด

เรืองเวทย์ แสงรัตนา (2522) สรุปไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้าน ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ หรือ สภาพแวดล้อม ซึ่งการแสดงออกของความคิดเห็นนี้อาจได้รับการยอมรับหรือการปฏิเสธจากคน อื่นๆ ก็ได้

จุมพล นิภาเกษม (2537) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการ แสดงออก

ประเภทของความคิดเห็น

Remmer (1954) กล่าวว่า ความคิดเห็นมี 2 ประเภท คือ

1. ความคิดเชิงบวกสุด – ลบสุด เป็นความเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางเชิงบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงบูชา ทิศทางเชิงลบสุด ได้แก่ รักมาก เกียจมาก ความคิดเห็นนี้รุนแรงมากเปลี่ยนแปลงได้ยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ การมีความคิดต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ในทางที่ดี (positive) ชอบยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในลักษณะเป็นกลาง (neutrality) เฉยๆ ไม่มีความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ในทางไม่ดี (negative) ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

ทรงศักดิ์ นิธิปรีชา และคณะ (2542) ได้แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การคิดโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย (undirected thinking) เป็นความคิดที่อิสระจากการถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขภายนอก ผลสิ้นสุดของความคิดไปจบที่จุดใดจุดหนึ่งต่อได้

2. การคิดอย่างมีจุดหมาย (the goal-direction thinking) เป็นการคิดว่าเกิดขึ้นเมื่อเราต้องการหาคำตอบ หรือหาวิธีทางที่สมเหตุสมผลในการแก้ปัญหา การคิดชนิดนี้มีเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ การคิดสร้างสรรค์

สุธีร์ ชัยประเดิมศักดิ์ (2543) ได้สรุปว่าความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ แล้วแสดงออกมาโดยการพูด การเขียน และการแสดงออกดังกล่าวนั้น จะขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ค่านิยม ภูมิหลังทางสังคม ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ อาจจะเป็นการแสดงออกในทางบวกหรือทางลบซึ่งเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นได้

นงลักษณ์ สุขจิตร์ (2548) กล่าวถึงความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ พื้นความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับ สภาพแวดล้อม มาใช้ในการตัดสินใจ พิจารณาหาข้อเท็จจริงใน

เรื่องนั้นๆ ซึ่งอาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับบุคคลอื่นก็ได้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการคิดของแต่ละบุคคลบนพื้นฐานประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกภายในของแต่ละบุคคล โดยการแสดงออกมาหลายรูปแบบ เช่น การเขียน การพูด การแสดงออกทางพฤติกรรม สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติประจำตัวของบุคคล ได้แก่ สติปัญญา ความสามารถพื้นฐาน ระดับการศึกษา อายุ และความเชื่อตลอดจนสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ ความรู้สึกเหล่านี้จะได้รับอิทธิพลจากทัศนคติอันมีแนวโน้มจะทำให้บุคคลนั้น แสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งนั้นๆ ในลักษณะสนับสนุนหรือปฏิเสธ

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

Foster (1952 อ้างใน พงศ์เทพ จอมธรรมนิยม, 2543) กล่าวว่า แนวความคิดเห็นจะมีมูลเหตุอยู่ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ (experiences) ที่มีต่อสิ่งของ บุคคล กลุ่ม เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่างๆ ความคิดเห็นเกิดขึ้นในบุคคลจากการได้พบเห็น ค้นคว้าอาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง (directed experiences) และจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปภาพ หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์อ้อม (indirected experiences)

2. ระบบค่านิยม และการตัดสินค่านิยม (Value system and judgement) เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการตัดสินค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

จำเรียง ภาวิจิตร (2536) กล่าวถึง อิทธิพลของความคิดเห็นว่าขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการ ดังนี้

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย

2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใครหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใดหรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงได้ เช่น การประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาชิกเดียวกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3. กลุ่มกระตุ้นหรือรื้อหรือกลุ่มเหยียด หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตุ้นหรือรื้อเป็นพิเศษ อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นคล้อยตามได้ ไม่ว่าจะเห็นคล้อยตามด้วยหรือไม่ก็ตาม ในทางตรงกันข้าม การกระทำอย่างเดียวกันจะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกที่เป็นกลุ่มเหยียด

Oskamp (1977 อ้างใน พุทธิรัตน์ สุขพงษ์ไทย, 2550) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and physiology factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยมีการพูดถึงกันมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรมจะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคลซึ่งจะมีผลต่อการศึกษาเจตคติหรือความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นๆ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาหรือสารเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยม มักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct personal experience) คือบุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดเห็นต่างๆ จากประสบการณ์โดยตรงเป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่างๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ตรงที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำส้มคั้นให้ดื่มจะมีความรู้สึกชอบเนื่องจากน้ำส้มมีรสหวาน ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรง

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental influence) เป็นปัจจัยบุคคลได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูอบรมจากพ่อแม่และครอบครัวเมื่อตอนเป็นเด็กๆ ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนทั้งในด้านความคิด การสนองความต้องการทางด้านร่างกาย โดยการให้รางวัลและการลงโทษ

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group determinant attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เนื่องจากบุคคลจะมีสังคมการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

ดังนั้นความคิดเห็นและเจตคติต่างๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียนหรือกลุ่มอ้างอิงต่างๆ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการคล้อยตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน (Mass media) เป็นสื่อต่างๆ ที่บุคคลได้รับ ได้แก่ ภาพยนต์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น อันมีผลให้บุคคลมีความคิดเห็น มีความรู้สึกต่างๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อเหล่านั้น

กิตติ สุทธิสัมพันธ์ (2542) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งอาจทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน ปัจจัยดังกล่าวสรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ และคุณภาพของสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการศึกษาทำให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องต่างๆ มากขึ้นและคนที่มีความรู้มากมักจะมีความคิดเห็นในเรื่องราวต่างๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติของบุคคลต่อเรื่องต่างๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้กลุ่มบุคคลในสังคมหรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว ครู-อาจารย์

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น การได้รับข้อมูลข่าวสารจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล คือถ้าเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็ต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งทำให้บุคคลเหล่านั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่ตนอยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับ ก็จะมีผลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น

Maquiar (1969 อ้างใน พงษ์เทพ จอมธรรมนิย, 2543) ได้อธิบายขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็นว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอน คือ

1. การใส่ใจ (Attention) การให้ความสนใจต่อสิ่งต่างๆ
2. การเข้าใจ (Comprehention) การได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเกิดความรู้
3. การมีสิ่งเกิดขึ้นใหม่ (Yielding) มีการเปลี่ยนแปลงสภาวะการณ่ที่เกิดขึ้นจากสภาวะการณ่ปกติ
4. การเก็บเอาไว้ (Retention) การเก็บข้อมูล ความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกเอาไว้
5. การกระทำ (Action) เป็นการแสดงพฤติกรรมออกให้ปรากฏแก่สาธารณชน

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะเกิดขึ้นครบทุกขั้นตอน ส่วนการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในขั้นตอนที่ 1-4 อย่างไรก็ตามขั้นตอนเหล่านี้จะเกิดในบุคคลหรือไม่ ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ เช่น ความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้ ความขัดแย้งของข่าวสารและสิ่งเหล่านี้อาจจะมีส่วนทำให้ขั้นตอนบางขั้นตอนไม่เกิดขึ้นก็ได้

Traindis (1917 อ้างใน พงศ์เทพ จอมธรรมนิย, 2543) กล่าวว่า ความคิดเห็นของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนี้

1. การรับรู้ข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือสื่อมวลชน
2. การได้รับประสบการณ์ตรง ที่พบด้วยตนเองหรือจากแรงสะท้อนใจ
3. การถูกบังคับให้ปฏิบัติตามโดยไม่เต็มใจหรือตรงกับความรู้สึกนึกคิด

ความหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

ความหมายของการเปิดรับข่าวสาร

สุรพงษ์ โสธนเสถียร (2549) ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสารว่า เป็นการแสวงหาข้อมูลเมื่อต้องการให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเรื่องต่างๆ ไป บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจ อยากรู้ เช่น เปิดดูโทรทัศน์เฉพาะรายการที่สนใจหรือมีผู้แนะนำมา หรือขณะอ่านหนังสือพิมพ์หรือดูโทรทัศน์หากมีข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับตนเองก็จะให้ความสนใจเอาใจใส่อ่านหรือดูเป็นพิเศษ

อำไพศรี โสปทุม (2539) ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสารว่า เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ กิจกรรมต่างๆ ในชีวิตมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข่าวสารจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมนุษย์เกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใดความต้องการข่าวสารก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง การแสวงหาข้อมูลเมื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองต้องการ เช่น การเปิดดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ ประกอบการตัดสินใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

อำไพศรี โสปทุม (2539) กล่าวไว้ว่านอกจากนี้การที่บุคคลเปิดรับข่าวสารมากย่อมมีเหตุตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย ยิ่งไปกว่านั้นข่าวสารใดจะเข้าถึงความสนใจของผู้รับสารจะมีแนวโน้มที่ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการที่ข่าวสารใดจะเข้าถึงความสนใจของผู้รับได้นั้นมักจะผ่านกระบวนการเลือกรับข่าวสารของบุคคลนั้นแล้ว ซึ่งกระบวนการเลือกสรรข่าวสารในกระบวนการเลือกรับข่าวสารมนุษย์นั้นมีอยู่ด้วยกัน 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) บุคคลเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ตามความสนใจและความต้องการเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของตน

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) นอกจากจะเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว บุคคลยังเลือกให้ความสนใจเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อเดิมของตนด้วย

3. การเลือกรับรู้ (Selective Retention) นอกจากบุคคลจะเลือกรับเลือกตีความข่าวสารที่ได้รับไปในทางที่สอดคล้องกับทัศนคติและประสบการณ์ที่มีอยู่ก่อนในกรณีที่ข่าวสารที่ได้รับมาใหม่มีความขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อ บุคคลมักจะบิดเบือนข่าวสารนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อเดิมของตน

นอกจากมนุษย์จะมีกระบวนการการเลือกรับข่าวสารดังที่กล่าวไว้ทั้ง 3 ขั้นตอน ยังมีองค์ประกอบย่อยที่มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการเลือกรับข่าวสารดังต่อไปนี้คือ

1. ประสบการณ์ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวแตกต่างกัน
2. การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสาร ผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างไรอย่างหนึ่ง
3. ภูมิหลังแตกต่างกัน ทำให้มีความสนใจต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อและเนื้อหาข่าวสาร
5. ความสามารถในการรับสาร เกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจที่ทำให้พฤติกรรมการเปิดรับสารต่างกัน
6. บุคลิกภาพทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติการโน้มน้าวจิตใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร

7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสารจะทำให้ผู้รับเข้าใจความหมายของข่าวสารหรืออาจเป็นอุปสรรคของความเข้าใจความหมายของข่าวสารก็ได้

8. ทักษะคิดจะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือข่าวสารที่ได้รับ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

Klapper (1960 อ้างใน ชัยนันท์ วีระฉายา, 2546) กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร (Selective Exposure) ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 3 ชั้น ดังนี้

1. การเลือกเปิดรับ แนวโน้มของคนเราที่จะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจที่มีอยู่เดิม รวมทั้งพยายามหลีกเลี่ยงไม่สื่อสารในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของตน หรือทัศนคติที่มีอยู่เดิม

2. การเลือกรับรู้ หลังจากที่ถูกเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว บุคคลจะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายของสารนั้นตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง สภาวะร่างกายหรือสภาวะอารมณ์ในขณะนั้น ดังนั้นบุคคลมักจะบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่พอใจของตน

3. การเลือกจดจำ เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำเนื้อหาสาระของข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ เข้าไว้เป็นประสบการณ์ของตนเองเพื่อจะนำไปใช้ในโอกาสต่อไปด้วย และมักจะไม่นิยมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ เรื่องที่ขัดแย้งหรือเรื่องที่ค้านกับความคิดของตนเอง ดังนั้นการเลือกจดจำเนื้อหาของสารที่ได้รับเท่ากับเป็นการช่วยเสริมให้ทัศนคติหรือความเชื่อเดิมของผู้รับสารให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น

Schramm (1973 อ้างใน ชัยนันท์ วีระฉายา, 2546) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อการเลือกสรรข่าวสารของมนุษย์ ได้แก่ ประสบการณ์ ประโยชน์ในการใช้งาน ภูมิหลังของบุคคล การศึกษา สิ่งแวดล้อม ความสามารถในการรับสารบุคลิกภาพและทัศนคติของแต่ละคน

McCombs and Becker (1979 อ้างใน สุรวุฒิ ประคำทอง, 2548) ได้ให้แนวคิดไว้ โดยทั่วไป แต่ละคนจะมีการเปิดรับข่าวสาร หรือการเปิดรับสื่อ เพื่อตอบสนองความต้องการ 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Surveillance) บุคคลสามารถติดตามความเคลื่อนไหว และสังเกตเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัวจากการเปิดรับข่าวสาร
2. เพื่อการตัดสินใจ (Decision) การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัวเพื่อการตัดสินใจ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
3. เพื่อพูดคุยสนทนา (Discussion) บุคคลสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่นได้
4. เพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อรับรู้และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมรอบๆ ตัว

ความหมายของสื่อ

สิน พันธุ์พินิจ (2544) กล่าวว่า สื่อ หมายถึง สิ่งที่ทำกรติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกัน และสำหรับสื่อในการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง ตัวกลางที่นำสารสนเทศไปสู่เกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมาย

กิดานันท์ มลิทอง (2544) กล่าวว่า สื่อ หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามจุดประสงค์

กมลรัฐ อินทรทัศน์ (2547) กล่าวว่า สื่อ หมายถึง เครื่องมือในการสื่อสารที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดกระบวนการ วิธีการ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ดังกล่าวได้ด้วยโดยสื่อที่ใช้อาจจะใช้เพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะกิจ หรือเฉพาะกลุ่มใดๆ หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม เช่น สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อดาวเทียม สื่ออินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ สื่อกิจกรรมหรืออาจอยู่ในรูปแบบของสื่อองค์กรก็ได้ เช่น ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว สื่อ ในที่นี้ หมายถึง ตัวกลางที่บรรจุข้อมูลข่าวสาร เพื่อส่งไปยังบุคคล เป้าหมายหรือผู้รับสารได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ตามวัตถุประสงค์ของผู้ถ่ายทอดหรือผู้ส่งสาร

ความสำคัญของสื่อ

จากความหมายของสื่อดังที่กล่าวข้างต้น ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายล้วนต่างยอมรับร่วมกันว่า สื่อ เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในกระบวนการสื่อสารของทุกศาสตร์เพราะสื่อเองได้ถูกนำไปใช้ใน หลากหลายรูปแบบ วิธีการ ตลอดจนวัตถุประสงค์ต่างๆ เพื่อมุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่ง

นันทนา ปรีประดิษฐ์ (2549) ได้สรุปความสำคัญของสื่อโดยรวมไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาสาระในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบเดิม รูปแบบที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนรูปแบบผสมทั้งแบบเดิม และแบบใหม่อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. เป็นเครื่องมือในการนำเสนอ การถ่ายทอด การแพร่กระจาย การส่งต่อ การตอบรับการ เชื่อมประสาน ฯลฯ ระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ส่งสาร กลุ่มผู้รับสาร ซึ่งทั้งสองกลุ่มล้วนต่างต้องทำหน้าที่สลับสับเปลี่ยนกันทั้งในบทบาทของผู้รับ และผู้ส่ง (Interactive/Participatory role) สื่อจะทำหน้าที่ในการเป็นเครื่องมือ เป็นช่องทางให้ คนกลุ่มต่างๆ เหล่านั้น สามารถที่จะเชื่อมประสานข้อมูลข่าวสาร รวมถึงรู้สึกนึกคิดจิตใจ ฯลฯ ระหว่างกันและกันได้ด้วย

3. เป็นเครื่องมือในการสร้างขวัญและกำลังใจ แรงจูงใจ หรือแรงบันดาลใจ กระตุ้นเตือน หรือสร้างความตระหนัก ความตื่นตัว ฯลฯ ให้เกิดขึ้นในกลุ่มเป้าหมายที่ผู้ใช้สื่อต้องการดังเช่นการใช้สื่อการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการรณรงค์การลดละหรือเลิกใช้สารเคมีการเกษตรในกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกข้าว สื่อที่ใช้อาจจะมุ่งเน้นการนำเสนอในทางบวก เช่น เน้นการสร้างแรงจูงใจในการผลิตข้าว เพื่อการส่งออกในตลาดโลกที่จะได้ราคาที่สูงกว่า เพราะเป็นข้าวปลอดสารเคมี ฯลฯ

4. เป็นเครื่องมือในการชี้แนะ ครอบงำ หรือกำหนดสังคมซึ่งเป็นแนวคิดทางการสื่อสารที่ แมคลูฮัน (McLuhan) นำเสนอ (กมลรัฐ อินทรทัศน, 2547) และได้รับความสนใจมากในปัจจุบันที่ เชื่อว่า สื่อสามารถที่จะชี้นำสังคมตามที่สื่อต้องการได้ สื่อหรือช่องทาง คือส่วนที่สำคัญที่สุดของ

การสื่อสารหรือกระบวนการสื่อสารนั้นๆ ดังที่เขาเรียกว่า “Medium is the Message” ที่หมายถึงตัวสื่อ ก็คือ ตัวสารที่ต้องการส่ง

5. เป็นเครื่องมือที่สามารถทำหน้าที่ในการอธิบาย หรือขยายความรู้ความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้น หรือให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะสื่อเองก็มีบทบาทในตัวของมันเองหลายบทบาท

6. เป็นแหล่งข้อมูล สื่อนับว่าเป็นอีกหนึ่งแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของสื่อเดิม เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ จนกระทั่งในปัจจุบันที่เป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่สื่อเดิมประเภทต่างๆ ได้มีการพัฒนาต่อมาจนเป็นสื่อรูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลาย นำใช้มากยิ่งขึ้นในรูปแบบของสื่อผสมประเภทต่างๆ เช่น สื่อวีซีดี (VCD) สื่อดีวีดี (DVD) และสื่ออินเทอร์เน็ต (Internet)

7. เป็นแหล่งสาระและความบันเทิง นับว่าเป็นอีกบทบาทหนึ่งของสื่อที่ได้รับการยอมรับกันว่าเป็นบทบาทที่มีความสำคัญมาก คือบทบาทในเรื่องของการสร้างสรรค์ความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ และการสร้างสุนทรีย์ในการดำรงชีวิตของผู้คน

ประเภทของสื่อ

สำหรับงานส่งเสริมการเกษตรในประเทศไทยมีหลายชนิด และพัฒนาให้ก้าวตามความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการเกษตร สัน พันธุ์พินิจ (2544) ได้แบ่งโดย ชีตช่องทางการสื่อสารเป็นหลัก สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. สื่อบุคคล

สื่อบุคคล นับว่าเป็นสื่อที่ยังคงทรงอิทธิพลต่อการสื่อสาร และถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะสื่อและช่องทางการเผยแพร่เทคโนโลยีการเกษตรมักจะขึ้นกับสื่อบุคคลเป็นหลักมากกว่าการใช้สื่อประเภทอื่นๆ เช่น การส่งข้อมูลข่าวสารหรือเทคโนโลยีการเกษตรผ่านผู้เชี่ยวชาญ ผ่านผู้นำชุมชน ผ่านผู้ใหญ่บ้าน ผ่านเกษตรกรตำบล ผ่านนักส่งเสริมการเกษตร ผ่านเกษตรกรที่เป็นกลุ่มก้าวหน้าหรือเกษตรกรผู้นำ (Progressive Farmer) ผ่านกลุ่มเพื่อน และรวมถึงการประชุมร่วมกันในหมู่บ้านหรือในกลุ่มของตนเอง หรือแม้กระทั่งพนักงานขายสินค้าทางการเกษตรที่อยู่ตามร้านขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรต่างๆ

2. สื่อกิจกรรม

สื่อกิจกรรมเป็นสื่อที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่นในตัวเองสูง เพราะเป็นสื่อที่ประกอบด้วยกิจกรรมและกระบวนการต่างๆ ที่มุ่งเน้นสู่จุดประสงค์ที่หลากหลายแตกต่างกันไป เช่น กิจกรรมเพื่อนำไปสู่การชักจูงใจ หรือการโน้มน้าวใจเกี่ยวกับการเปิดรับเทคโนโลยีการเกษตรต่างๆ สื่อกิจกรรมการฝึกอบรมก็เป็นอีกสื่อกิจกรรมหนึ่งที่เป็นสื่อกระบวนการที่ต้องใช้ทั้งศิลปะในการถ่ายทอดความรู้ และทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ เพื่อมุ่งสู่ความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ให้การอบรมกับผู้รับการอบรม เป็นต้น สื่อกิจกรรมหลักๆ ที่ใช้ในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรต่างๆ อาจแบ่งออกเป็น 2 แนวทางใหญ่ๆ คือ

2.1 สื่อกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม หรือการทำร่วมกันเป็นกลุ่ม(Group Methods) เช่น การประชุมระดมสมองร่วมกัน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน การจัดประกวดแข่งขันต่างๆ การจัดงานวันเกษตรร่วมกัน(Field Day) การไปศึกษาดูงาน การบรรยาย การสัมมนา ร่วมกัน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการต่างๆ เป็นต้น

2.2 สื่อกิจกรรมที่เน้นเป็นรายบุคคล หรือเป็นรายย่อย (Individual Methods) เช่น การสาธิต การเยี่ยมฟาร์ม หรือการเยี่ยมบ้านเกษตรกร การทำสัญญาหรือข้อตกลงต่างๆ ร่วมกัน การจัดทำฟาร์มตัวอย่าง หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า การจัดทำแปลงสาธิต การโทรศัพท์สอบถามรวมทั้งการใช้โทรสารในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันด้วย เช่น Farm Fix ของประเทศออสเตรเลียที่จะเปิดรับการติดต่อจากเกษตรกร โดยเฉพาะคำถามจากเกษตรกรตลอด 24 ชั่วโมง เป็นต้น

ดังนั้นในบางครั้งหลายคนจึงเรียกสื่อประเภทนี้ว่า สื่อเฉพาะกิจ เพราะมักจะเป็นสื่อที่มีการออกแบบการใช้สื่อประเภทต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายที่หลากหลายแตกต่างกันไป โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นการออกแบบที่มีการใช้สื่อหลายๆ ประเภทมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเติมเต็มหรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผู้สัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม สื่อกิจกรรมที่นักส่งเสริมการเกษตรมักนิยมใช้กันทั้งที่เป็นกิจกรรมที่เป็นทางการและกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ คือ การฝึกอบรม เพราะกิจกรรมการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้กับทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) หรือการฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรที่เป็นกลุ่มเฉพาะกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหญิง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ฯลฯ หรือที่แบ่งตามประเภทของการฝึกอบรม เช่น การฝึกอบรมเพื่อ

เตรียมการก่อนปฏิบัติการ (Pre-Service Training) และการฝึกอบรมในช่วงระหว่างการปฏิบัติการ (In-Service Training) สื่อกิจกรรมที่สำคัญมีดังนี้

การสาธิต ซึ่งมีทั้งการสาธิตวิธีและการสาธิตผล โดยเฉพาะการจัดทำแปลงสาธิต มีความจำเป็นต่อการถ่ายทอดหรือเผยแพร่ความรู้

การทัศนศึกษา เป็นการเดินทางไปศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตรอาจไปคนเดียวหรือไปกับครอบครัว บางคนอาจไปเป็นกลุ่ม

การนิทรรศการ มีตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับโลก การนิทรรศการที่ดีควรมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน มีการจัดที่น่าสนใจ ประหยัดและกำหนดทางเข้าเยี่ยมชมสะดวก สามารถสนองความต้องการและความสนใจของเกษตรกร กำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

3. สื่อมวลชน

สื่อมวลชนนับว่าเป็นอีกหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมต่างๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาด้านการเกษตร เพราะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรที่เป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อประเภทสื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ ฯลฯ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะทำหน้าที่ในการส่งข้อมูลข่าวสารสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรจำนวนมากได้

คุณลักษณะที่โดดเด่นของสื่อประเภทนี้ มักจะใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารแบบทางเดียว (One Way Communication) แต่อย่างไรก็ตามสื่อสารมวลชนก็มีคุณลักษณะที่ดีในเรื่องของความรวดเร็ว และสามารถที่จะเข้าถึงกลุ่มคนได้จำนวนมาก ภายในระยะเวลาอันสั้นและรวดเร็ว บทบาทและหน้าที่หลักของสื่อสารมวลชนก็คือ การทำหน้าที่ในการบอกข่าวสารข้อมูลทั่วไป การช่วยสร้างบรรยากาศของการตื่นตัว สร้างบรรยากาศในการนำเข้าสู่กระบวนการของการมีส่วนร่วมในประเด็นต่างๆ การช่วยสร้างบรรทัดฐานของสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม การเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารให้กับสื่อบุคคลต่างๆ การเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ต้องการ ทั้งนี้บทบาทของสื่อมวลชนดังกล่าวอาจจะอยู่ในรูปแบบของการช่วยประกาศกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเปิดประเด็นความคิดหรือการริเริ่มประเด็นใหม่ๆ (Agenda Setting) ผู้สังคม เป็นต้นไป

ข้อด้อยของสื่อมวลชนก็คือ สื่อมวลชนยังไม่สามารถที่จะสื่อสารประเด็นที่มีความซับซ้อนหรือประเด็นที่ต้องการการเปิดรับในหลายๆ ขั้นตอน หรือมีซับซ้อนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ เช่น กลุ่มเกษตรกรกลุ่มต่างๆ ที่มีวิธีการผลิตที่แตกต่างกันหรือประเด็นเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งในนาข้าว การเผาตอซังในนาข้าวและที่สำคัญที่สุดคือ สื่อมวลชนมักจะไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มค้อยโอกาสต่างๆ เช่น กลุ่มคนยากจน กลุ่มคนในชนบทห่างไกลได้อย่างทั่วถึงนัก โดยภาพรวมแล้ว สื่อประเภทต่างๆ ของสื่อมวลชนจะเป็นสื่อที่มีราคาแพง เพราะต้องใช้ทั้งบุคลากรที่มีความสามารถและมีทักษะเฉพาะด้าน เพราะจำเป็นต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้เทคโนโลยีต่างๆ ตลอดจนระบบโครงข่ายโทรคมนาคมที่มีความพร้อม เมื่อมีการนำสื่อมวลชนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือ เพื่อการพัฒนาการเกษตรได้ในระยะหนึ่งแล้ว พบว่ายังมีปัญหาอยู่มาก โดยเฉพาะการเปิดรับและนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ไปใช้ ทั้งนี้เพราะการเปิดรับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเกษตรในบางประเด็น และในบางโอกาสจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการตอบรับนวัตกรรมนั้นๆ นับชั่วอายุคนไม่ใช่เพียงช่วงเวลาสั้นๆ ของการส่งผ่านจากผู้ส่งนวัตกรรมสู่กลุ่มผู้รับที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเท่านั้น

สื่อประเภทต่างๆ ภายใต้ระบบของสื่อมวลชนที่นักส่งเสริมการเกษตรมักจะใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเกษตรสู่เกษตรกร มักจะประกอบด้วยสื่อประเภทหลักๆ ดังต่อไปนี้ เช่น

- 3.1 สื่อที่รับได้ด้วยการได้ยิน เช่น วิทยุกระจายเสียง
- 3.2 สื่อที่รับได้ทั้งการเห็นและการได้ยิน เช่น โทรทัศน์
- 3.3 สื่อที่รับได้ด้วยการเห็น คือ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เช่น ฟาร์มแม่กกาชิน
- 3.4 สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

ความหมายของการสื่อสาร

ณรงค์ สมพงษ์ (2543) กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึงกระบวนการในการส่งหรือแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดและทัศนคติจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ตามความหมายนี้การติดต่อสื่อสารจะต้องมีคู่สื่อสารเกิดขึ้นคือ ผู้ส่งสาร (Source) และผู้รับสาร (Receiver) โดยมีสารที่ส่งและช่องทางที่สารนั้นจะถูกส่งผ่านไปด้วย ผู้รับสารจะต้องอาศัยการรับสัมผัส (Senses) จากหลายช่องทาง เช่น การมองเห็น (Sight) การได้ยิน (Sound) การสัมผัส (Touch) การลิ้มรส (Taste) และการได้กลิ่น (Smell) การรับสัมผัสนี้อาจเกิดขึ้นเพียงช่องทางเดียวหรือหลายๆ ช่องทางก็ได้

ประเภทของการสื่อสาร

โดยทั่วไปการติดต่อสื่อสาร แบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในเฉพาะตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่เรียกว่า ปังเจกบุคคล (Internalization) เป็นกระบวนการที่บุคคลแต่ละคนสื่อสารกับตนเองโดยระบบประสาทส่วนต่างๆ ได้ตอบกันภายใน เช่น การสร้างความคิดได้ตอบกันเองในตัวบุคคล
2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นการสื่อสารที่มีผู้สื่อสารระหว่างบุคคล 2 คน หรือหลายคน โดยสามารถโต้ตอบกันได้ ซึ่งอาจเป็นการเผชิญหน้าหรือไม่เผชิญหน้าก็ได้
3. การสื่อสารในกลุ่ม (Group Communication) เป็นการสื่อสารของบุคคลในกลุ่มที่อาจเป็นกลุ่มขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้สื่อสารซึ่งเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันหรือเวลาเดียวกัน
4. การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) เป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารที่มีบุคคลจำนวนมากเป็นเป้าหมายของการติดต่อสื่อสาร โดยให้ความสำคัญต่อผู้รับสารไม่จำกัดจำนวน กล่าวคือ เป็นการสื่อสารในระบบเปิดประชาชนสามารถรับข่าวสารจากแหล่งสารได้อย่างกว้างขวาง

การสื่อสารกับการส่งเสริมการเกษตร

1. เป็นเครื่องมือในการช่วยยกระดับความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรหรือผู้รับสารด้วยการแนะนำวิชาการด้านการเกษตรใหม่ๆ ที่เหมาะสมให้เกษตรกรได้รับรู้และนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. เป็นเครื่องมือในการส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางด้านการเกษตรต่างๆ ซึ่งอาจเป็นการรายงานความก้าวหน้า หรือความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการและการตลาดให้เกษตรกรได้รับทราบ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการติดตามวิชาการสมัยใหม่และการค้าผลผลิตด้านการเกษตรของเกษตรกรได้อย่างเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

3. เป็นเครื่องมือที่นักส่งเสริมการเกษตร หรือนักพัฒนาการเกษตรใช้ในการแนะนำเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตต่างๆ เช่น วิทยาการสมัยใหม่ต่างๆ โดยจงใจให้เกษตรกรเกิดความตระหนักหรือรู้สึกต้องการที่จะทดลองใช้วิทยาการสมัยใหม่ดังกล่าว เป็นต้น

4. เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นและสนับสนุนศักยภาพเกษตรกรเพิ่มมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น

5. เป็นเครื่องมือในการให้ข้อมูลแก่เกษตรกรในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในภาวะการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยอาจเป็นการเรียนรู้เพื่อที่จะได้สามารถที่จะรู้จักวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ความต้องการได้อย่างแท้จริง อันจะเป็นผลให้มีการพัฒนาการผลิตได้ผลตรงตามความต้องการเป็นลักษณะของรายงานข้อมูลต่างๆ ด้านการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ข้อมูลเหล่านั้นหรือเรื่องราวเหล่านั้นและอาจเป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป

6. เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารต่างๆ ทั้งในชุมชนและต่างชุมชนในเครือข่ายและต่างเครือข่าย โดยการทำให้เกษตรกรได้รับรู้เรื่องราวหรือวิทยาการที่อาจเป็นประโยชน์และเหมาะสมแก่ระดับการพัฒนาในสภาพสังคมที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

7. เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสในทางพัฒนาปัญญาหรือความรอบรู้ความสามารถ โดยจักพัฒนาตนเองสู่การเพิ่มคุณค่าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมได้มากยิ่งขึ้น โดยอาจอยู่ในรูปแบบของการเรียนรู้ตลอดชีวิตก็ได้

8. เป็นเครื่องมือในการช่วยในการดำรงชีพของเกษตรกรให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือตามเกณฑ์ชีวิตของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการเอื้อให้เกิดการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรทั้งในด้านการประกอบอาชีพและการดำรงชีพเป็นไปตามมาตรฐาน เช่น ความปลอดภัยจากมลภาวะต่างๆ เป็นต้น

9. เป็นเครื่องมือในการช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกษตรกรมีโลกทัศน์ทางการเกษตรที่กว้างขวางขึ้น เท่าทันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสื่อประเภทต่างๆ โดยเฉพาะสื่อมวลชน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเภทต่างๆ จะเป็นสื่อที่ช่วยให้เกษตรกรเกิดการรับรู้เรื่องราวที่กว้างขวางยิ่งขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

10. เป็นเครื่องมือในการสร้างแนวคิด ทักษะ ประสบการณ์ให้กับเกษตรกร เพื่อให้สามารถที่จะคิดค้นพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มต่างๆ ให้กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง เนื่องจากได้รู้ได้เห็นได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ เป็นต้น

11. เป็นเครื่องมือในการสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นอยู่และอาชีพ ความเป็นอิสระ และพึ่งตนเอง มีความรักต่อถิ่นที่อยู่และประเทศชาติอันจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองและลูกหลานตลอดไป

12. เป็นเครื่องมือในการช่วยให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นสื่อของชุมชนเอง สื่อเครือข่าย สื่อกิจกรรมประเภทต่างๆ รวมทั้งสื่อมวลชนด้วย สื่อประเภทต่างๆ ดังกล่าวจะช่วยให้เกษตรกรได้รับรู้และเข้าใจในคุณค่า หรือความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น (ณรงค์ สมพงษ์, 2543)

ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

ความรู้ทั่วไปในการเลี้ยงโคนม ประกอบด้วย พันธุ์โคนม อาหารและการให้อาหาร โรงเรือนสำหรับโคนม หลักการปฏิบัติในการรีดนม โรคและการป้องกัน

พันธุ์โคนม

พันธุ์โคนมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม เพราะแต่ละพันธุ์มีความแตกต่างในเรื่องของปริมาณและคุณภาพน้ำนม การเจริญเติบโตที่ช้าเร็วต่างกัน รวมทั้งความทนทานต่อสภาพแวดล้อม โรคและแมลงที่ต่างกัน

ลิขิต เอียดแก้ว (2548) ได้กล่าวว่า พันธุ์โคนมที่เลี้ยงในไทยนั้นมีอยู่ 2 สายพันธุ์ คือ โคนพันธุ์อินเดียและโคนสายพันธุ์ยุโรป ซึ่งทั้งสองสายพันธุ์เป็นโคนพันธุ์แท้ ต้องได้รับการปรับปรุงพันธุ์ด้วยการนำมาผสมพันธุ์กับโคนพันธุ์พื้นเมือง เพื่อให้มีความสามารถที่จะทนทานต่อสภาพอากาศแบบประเทศไทยได้ ซึ่งแต่ละสายพันธุ์มีรายละเอียด ดังนี้

1. โคโยโรป (Bos taurus) คือ โคที่มีถิ่นกำเนิดในทวีปยุโรปตอนกลาง มีลักษณะไม่ทนทานต่อสภาพอากาศร้อน ไม่มีตระหนอกและเหนียงคอ แนวหลังตรง หันตั้งหูสั้นปลายหูมน มีความสามารถในการให้นมสูง โคโยโรปที่ได้นำเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทยมีหลายพันธุ์ ได้แก่

1.1 พันธุ์โฮลสไตน์ (Holstein – Friesian) มีถิ่นกำเนิดในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีลักษณะเฉพาะตัวคือ บนลำตัวจะมีสีขาวและสีดำตัดกันอย่างชัดเจน เป็นโคที่ได้รับความนิยมเลี้ยงกันอย่างกว้างขวางทั่วโลก ตัวผู้มีน้ำหนัก 800 – 900 กิโลกรัม ตัวเมียมีน้ำหนัก 500 – 600 กิโลกรัม ให้น้ำนมได้มากถึง 6,000 กิโลกรัมต่อช่วงให้นม

1.2 พันธุ์เรดเดน (Red Dane) มีแหล่งกำเนิดจากเดนมาร์ค มีลักษณะเด่นคือ มีสีแดงทั้งตัว เป็นโคขนาดใหญ่แต่โตค่อนข้างช้า ตัวผู้มีน้ำหนักเฉลี่ย 950 กิโลกรัม ตัวเมียมีน้ำหนักประมาณ 600 กิโลกรัม ให้นมเฉลี่ยต่อช่วงให้นมประมาณ 4,500 กิโลกรัม

1.3 พันธุ์เจอร์ซี่ (Jersey) มีแหล่งกำเนิดที่เกาะเจอร์ซี่ในช่องแคบอังกฤษ มีรูปร่างสวยงาม ลำตัวมีสีเหลืองปนน้ำตาล ตัวผู้มีน้ำหนัก 500 – 600 กิโลกรัม ตัวเมียมีน้ำหนัก 350 – 400 กิโลกรัม ให้น้ำนมได้มากถึง 3,500 – 4,000 กิโลกรัมต่อช่วงให้นม และเป็นโคที่ให้น้ำนมมีปริมาณไขมันมากที่สุดในบรรดาโคนม

1.4 พันธุ์บราวน์สวิส (Brown Swiss) มีแหล่งกำเนิดจากสวิสเซอร์แลนด์มีลักษณะเด่นคือ ขนรอบปากเป็นสีขาว เป็นโคที่ถูกเลี้ยงไว้ใช้งานมาก่อน ต่อมาจึงมีการปรับปรุงพันธุ์ให้เป็นโคนมมากขึ้น ตัวผู้มีน้ำหนัก 800 กิโลกรัม ตัวเมียมีน้ำหนัก 600 กิโลกรัม ให้น้ำนมได้มากถึง 4,500 กิโลกรัมต่อช่วงให้นม ค่อนข้างมีความทนสภาพอากาศร้อนได้ดี

2. โคอินเดีย (Bos indicus) คือ โคที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเขตร้อนประเทศอินเดีย ปากีสถาน แอฟริกา และเอเชีย มีลักษณะทนทานสภาพอากาศร้อนและโรคแมลงได้ดี แต่ให้นมน้อยกว่าโคโยโรป พันธุ์ที่นำเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทย ได้แก่

2.1 พันธุ์เรดเซนดิ (Red Sindhi) มีถิ่นกำเนิดในเมืองการาจีและไอเดอราบัต ปากีสถาน มีลักษณะทนทานสภาพอากาศร้อนและโรคแมลงได้ดี ตัวผู้มีน้ำหนัก 450 กิโลกรัม ตัวเมียมีน้ำหนัก 350 กิโลกรัม ให้น้ำนมได้มากถึง 2,000 กิโลกรัมต่อช่วงให้นม

2.2 พันธุ์ซาฮีवाल (Sahiwal) มีถิ่นกำเนิดในรัฐปัญจาบของอินเดีย มีขนาดใหญ่กว่าโคพันธุ์เรดเชนดิ ตัวผู้มีน้ำหนัก 750 กิโลกรัม ตัวเมียมีน้ำหนัก 400 - 500 กิโลกรัม ให้น้ำนมสูงกว่าพันธุ์เรดเชนดิ คือจะให้นมเฉลี่ย 2,500 – 3,000 กิโลกรัมต่อช่วงให้นม

สำหรับพันธุ์โคนมที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีรูปร่างค่อนข้างไปทางรูปสามเหลี่ยมปลายเรียว ไม่ว่าจะมองจากด้านข้าง ด้านบน ด้านหลัง คอเรียว บาง เรียบเนียน
2. มีความจุของร่างกายมาก ออกกว้างลึก ช่องท้องต้องมีความจุมาก หมายถึง จะบรรจุอาหารได้มาก
3. มีเต้านมขนาดใหญ่ ความจุมาก เกาะแน่นกับพื้นท้อง

อาหารและการให้อาหาร

ลิจิต เอียดแก้ว (2548) กล่าวว่า อาหารของโคนมแบ่งออกอย่างกว้างๆ 2 ประเภท คือ อาหารหยาบและอาหารข้น อาหารหยาบ หมายถึง อาหารที่มีใยสูงในสัตว์เคี้ยวเอื้องโดยทั่วไป “หญ้า” ถือเป็นอาหารหยาบที่สำคัญที่สุด ภาวะอาหารของสัตว์เคี้ยวเอื้องทุกชนิด รวมทั้งโคนมมีคุณสมบัติพิเศษ ช่วยในการย่อยเศษพืชที่ย่อยยาก เช่น หญ้า ให้เป็นประโยชน์ต่อร่างกายได้ หญ้าจึงเป็นพืชชนิดที่มีความสำคัญมากสำหรับการเลี้ยงโค ซึ่งตามปกติโคใช้หญ้าหรืออาหารหยาบเป็นหลัก แต่สำหรับโคนมแล้วอาหารข้นเป็นอาหารที่จำเป็นสำหรับการผลิตนมเป็นจำนวนมาก อาหารข้น หมายถึง พวกธัญพืช เมล็ดพืช และกากเมล็ดพืชและพวกผลิตภัณฑ์ต่างๆจากโรงงานอาหาร เช่น กากถั่ว ซึ่งเป็นสารที่มีใยต่ำและมีพลังงานย่อยได้สูง การให้อาหารข้นเพิ่มเติมอาหารหญ้าก็เพื่อจะช่วยเหลือเสริมโภชนาในส่วนที่บกพร่องในโคนมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เพราะอาหารข้นมีคุณค่าทางอาหารมากกว่าอาหารหยาบ นอกจากนั้นอาหารข้นมีหลายประเภทซึ่งมีโภชนาแต่ละชนิดเข้มข้นแตกต่างกัน จึงสามารถผสมอาหารข้นที่ใช้เลี้ยงโคให้มีคุณค่าทางอาหารตามที่ต้องการ

จิระชัย กาญจนพุดพิงค์ และ สมเกียรติ ทิมพัฒน์พงศ์ (2536) ได้สรุปว่า การให้อาหารโคนมนั้น ผู้เลี้ยงจะต้องให้ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของโคนมในระยะต่างๆ ซึ่งโคนมจะนำอาหารที่ต้องการไปใช้ในการดำรงชีวิต การเจริญเติบโต การสืบพันธุ์ และการสร้างน้ำนม

โรงเรียนสำหรับโคนม

ชวนิศนดากร วรวรรณ (2530) กล่าวว่า โรงเรียนในประเทศไทยเขตร้อน ควรมีรูปร่างลักษณะที่ป้องกันโคให้พ้นแสงแดดจัด ฝนสาด และลมโกรกให้สอดคล้องกับความรุนแรงของฝนฟ้าอากาศ และคุณสมบัติของสัตว์ที่เลี้ยง โรงเรียนต้องทำให้โคเย็นสบาย โคเป็นสัตว์ที่ต้องรักษาความสะอาด เพราะเป็นเสมือนโรงงานผลิตอาหาร โคนมเป็นสัตว์ที่ไม่สู้จะมีความอดทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมมากนัก โคจะรู้สึกกระทบกระเทือนต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ง่ายและจะมีผลต่อการให้นมด้วย ในการออกแบบเพื่อสร้างโรงเรียนโคนมที่จะให้ผลดีทั้งต่อสัตว์และคนเลี้ยงดู ทั้งมีผลต่อเศรษฐกิจในการผลิตนมด้วย

ส่วนระบบการเลี้ยงโคนมที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน สิริินทร์พร สินธุวิชย์ (2545) กล่าวว่า อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ระบบ คือ

1. ระบบผูกยืนโรง
2. ระบบปล่อยโคเป็นอิสระในลานหรือคอก (พื้นหญ้า)
3. ระบบปล่อยโคในแปลงหญ้า

หลักการปฏิบัติในการรีดนม

ลิจิต เอียดแก้ว (2548) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายหลักของการเลี้ยงโคนมก็คือ นม ดังนั้นกรรมวิธีที่จะให้ได้นมมานั้นจึงถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดวิธีหนึ่ง การรีดนมจะเริ่มขึ้นในชีวิตการเป็นโคนมก็ต่อเมื่อแม่โคคลอดลูกครั้งแรก น้มนมที่ได้เป็นผลมาจากการสร้างนมเพื่อเลี้ยงลูกโค อายุของแม่โคที่เริ่มให้นมจะอยู่ประมาณ 2-3 ปีในช่วงที่เพิ่งเริ่มต้นการให้นมหรือขณะที่แม่โคอายุยังน้อย ปริมาณการให้นมจะยังไม่มากนัก เนื่องจากต่อมสร้างน้มนมและร่างกายยังไม่เจริญเต็มที่ ปริมาณการให้นมจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อผ่านการรีดนมหลายๆ ช่วงรีดนม และปริมาณการให้นมจะสูงสุดในช่วงที่แม่โคอายุ 6-8 ปี ต่อจากนั้นปริมาณนมที่รีดได้จะลดลง

สิริินทร์พร สินธุวิชย์ (2545) กล่าวว่า ในปัจจุบัน การรีดนมในประเทศไทยส่วนใหญ่จะกระทำวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าและเย็น โดยมีระยะห่างของการรีดนมระหว่าง 10-14 ชั่วโมง และมีวิธีการรีดนมได้ 2 แบบ คือ

1. การรีดนมด้วยมือ
2. การรีดนมด้วยเครื่อง

ลิจิต เอียดแก้ว (2548) กล่าวว่า ในการรีดนมมันสิ่งทีควรคำนึงมากที่สุดคือ ความสะอาด ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมความสะอาดของโคนม ความสะอาดของผู้รีดนม นอกจากนั้นอุปกรณ์ที่ใช้ก็ต้องควบคุมให้มีความสะอาดมากที่สุด รวมทั้งน้ำที่ใช้ในการทำ ความสะอาดของเครื่องมือเครื่องใช้ก็ต้องสะอาด ลักษณะการรีดนมที่ดีควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. รีดนมในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทำสม่ำเสมอทุกวัน ส่วนใหญ่แล้วการรีดนมจะทำวันละ 2 ครั้ง คือ เช้าและเย็น
2. รีดนมด้วยความรวดเร็วและต้องรีดให้หมดเต้า
3. กระทำอย่างนุ่มนวล การรีดนมควรกระทำในขณะที่แม่โคมีอารมณ์ดี หรืออยากให้รีด
4. การกระตุ้นให้แม่โคปล่อยน้ำนมอาจทำได้โดยกระตุ้นขณะที่ทำความสะอาดเต้านมโดยนวดเต้านมให้แรงกว่าปกติ
5. มีขั้นตอนในการสุขาภิบาล ได้แก่ การทำความสะอาดคอกรีด อุปกรณ์ต่างๆ ในการรีด การทำความสะอาดตัวและเต้านมของแม่โค การตรวจเต้านมอีกเสบ ตลอดจนการเก็บรักษาน้ำนมที่รีดได้อย่างถูกต้อง
6. ไม่ควรเปลี่ยนคนรีดนมบ่อย เพราะแม่โคจะตื่นและไม่ยอมปล่อยน้ำนม

โรคและการป้องกัน

วิบูลย์ กาวิละ และ ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ (2534) กล่าวถึงโรคระบาดและโรคติดต่อที่สำคัญต่อการเลี้ยงโคนมมีหลายชนิด ได้แก่ โรคคอบวม โรคกาฬี (โรคแอนแทรกซ์) โรคปากและเท้าเปื่อย โรคเต้านมอักเสบ

ลิจิต เอียดแก้ว (2548) กล่าวว่า การเลี้ยงโคนม ปัญหาเรื่องโรคและพยาธิโคนมเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่ง ดังนั้นผู้เลี้ยงจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโรคให้เป็นพื้นฐานสำหรับสังเกตอาการเบื้องต้น เพื่อหาทางป้องกันไม่ให้เกิดอาการรุนแรงจนไม่อาจแก้ไขหรือเพื่อทำการป้องกันไม่ให้สัตว์เกิดโรคซึ่งอาจจะทำให้เกิดความเสียหายต่อสัตว์โดยตรง หรือทำให้ผลผลิตลดลง

โรคของโคนมสามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. โรคติดต่อ เป็นปัญหาที่สำคัญมากเป็นอันดับแรก เพราะนอกจากจะทำอันตรายให้กับสัตว์ตัวหนึ่งตัวใดที่เกิดโรคแล้ว ยังสามารถจะติดต่อลุกลามไปยังสัตว์อื่นที่เลี้ยงไว้ โรคติดต่อที่สำคัญได้แก่

1.1 โรควัณโรค เกิดจากเชื้อ *Mycobacterium tuberculosis* อาการจะเกิดที่ปอด โดยเฉพาะต่อมน้ำเหลืองบริเวณปอด การแพร่ของเชื้อเป็นไปได้หลายทาง เช่น ในลูกโคอาจจะได้รับเชื้อผ่านโคตัวแม่จากการให้นม ติดต่อจากการไอจามของโคและเชื้อถูกขับออกมาทางน้ำมูกหรือเสมหะและแพร่เชื้อติดต่อกัน

1.2 โรคแท้งติดต่อ เกิดจากเชื้อ *Brucella abortus* ทำให้เกิดการแท้งลูก นอกจากนั้นโคที่ป่วยเป็นโรคนี้อาจทำให้การให้นมลดลงมากถึง 20 เปอร์เซ็นต์ การแพร่ระบาดอาจเกิดจากสัตว์ได้กินอาหารที่มีเชื้อเข้าไป

1.3 โรคปากและเท้าเปื่อย สาเหตุของโรคเกิดจากเชื้อไวรัส จะเกิดอาการที่บริเวณกีบปาก เหงือก และสัน ลักษณะอาการจะเกิดอาการบวมพองเป็นตุ่ม ภายในตุ่มจะมีน้ำสีเหลือง อาการที่กีบอาจรุนแรงจนถึงกีบหลุดทำให้สัตว์เดินไม่ได้ ปากเปื่อยจนกินอาหารไม่ได้

1.4 โรคเต้านมอักเสบ เป็นโรคที่เกิดขึ้นได้ในโคนม มีสาเหตุมาจากเชื้อ *Staphylococcus* บริเวณที่เกิดโรคได้แก่ที่ เต้านม และตามหัวนมซึ่งเป็นผล ในขณะที่อากาศเย็นชื้นจัด การรีดนมที่ไม่ถูกวิธี แรงดูดจากเครื่องรีด เป็นต้น

1.5 โรคเฮโมรายิก เสปติซีเมีย มีสาเหตุมาจากเชื้อ *Pasteurella multocida* โดยสาเหตุเกิดจากสัตว์อ่อนแอหรือสัตว์ที่มีความเครียดมากๆ เมื่อสัตว์ป่วยด้วยโรคนี้อาจแสดงอาการซึม เบื่ออาหาร มีไข้สูง มีอาการหอบ

2. โรคที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์ เป็นโรคที่ทำให้เกิดการแท้ง และมีการติดต่อกันระหว่างโคได้เช่นเดียวกับโรคแท้งติดต่อ โรคที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์ ได้แก่

2.1 Trichomoniasis มีสาเหตุมาจากเชื้อ Trichomonas เป็นโรคที่ทำให้โคเกิดอาการแท้งและผสมติดยาก

2.2 Vibrio fetus เป็นเชื้อที่ทำให้สัตว์เกิดการแท้งและผสมติดยากโรคนี้อาจเกิดขึ้นและหายไปโดยหาสาเหตุไม่พบ แม่โคที่มีเชื้อนี้จะแท้งลูกในเดือนที่ 4 – 6

3. โรคที่เกี่ยวข้องกับระบบการใช้อาหารในร่างกาย เป็นโรคที่เกิดจากระบบการเปลี่ยนแปลงของอาหารภายในร่างกายไม่ปกติ ซึ่งมีความรุนแรงจนถึงขั้นทำให้สัตว์ตาย โรคที่เกี่ยวข้องกับระบบการใช้อาหารในร่างกาย ได้แก่

3.1 โรคคีโตซิสหรืออะซิโตเนีย สาเหตุเกิดจากการแตกตัวของไขมันไม่สมบูรณ์ ทำให้สารประกอบคีโตน (Ketone) มีอยู่มาก สารพวกนี้จะตกค้างอยู่ในเลือด ในน้ำนม และในปัสสาวะ มักเกิดในแม่โคหลังคลอดประมาณ 6 สัปดาห์ อาการที่พบคือ การให้นมจะลดลงผิดปกติอย่างมาก เบื่ออาหาร น้ำหนักลด

3.2 โรคไขมัน มีสาเหตุจากการดึงเอาแคลเซียมในเลือดไปใช้ในการผลิตนมมากเกินไป ทำให้การดึงแคลเซียมจากกระดูกกับอัตราการใช้แคลเซียมของร่างกายไม่สัมพันธ์กันทำให้โคที่เป็นโรคเกิดอาการต่างๆ เช่น ตาขุ่นมัว เดินไม่สะดวกเนื่องจากการผิดปกติของกล้ามเนื้อ อุณหภูมิของร่างกายลดต่ำ อาจถึงล้มและเป็นอัมพาต

3.3 โรคท้องอืด สาเหตุเนื่องจากมีก๊าซเกิดขึ้นในกระเพาะอาหารมากผิดปกติ และสัตว์ไม่มีทางระบายก๊าซออกมาได้ ทำให้ท้องอืด กระเพาะอาหารขยายออกไปกดอวัยวะอื่นๆ มักเกิดกับสัตว์ไปกินหญ้าอ่อนๆ หรือถั่วอ่อนๆ มากเกินไป ทำให้การย่อยเป็นไปด้วยความลำบากและเกิดก๊าซขึ้นถ้าแก้ไขไม่ทันก็อาจทำให้ตายได้

4. พยาธิภายนอก พยาธิภายนอกโคที่สำคัญมีหลายชนิด เช่น ไร เหา และเชื้อรา เป็นศัตรูภายนอกที่ควรกำจัดและทำได้ยาก จะอยู่เกาะกินอยู่ตามผิวหนังโค โดยอาศัยยึดเกาะอยู่ตามโคนขนบริเวณที่มีขนหนาแน่น

5. พยาธิภายใน ส่วนใหญ่เป็นพยาธิในระบบทางเดินอาหาร อาจแบ่งได้เป็น 3 พวก คือ พยาธิในกระเพาะอาหาร พยาธิตัวไส้ และพยาธิใบไม้ในตับ แต่ด้วยเหตุที่มีพยาธิหลายชนิดในสัตว์ตัวเดียว ดังนั้นอาการของโรคพยาธิจึงมักเป็นอาการโดยรวม ซึ่งมีลักษณะอาการโดยทั่วไป คือ ชูบผอม เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ขนหยาบกระด้าง ท้องร่วง มูลเหลวและมีกลิ่น โโลหิตจาง เป็นต้น

สมชาย จันทรพ้องแสง (2540) ได้กล่าวถึงโปรแกรมการดูแลสุขภาพโคนมไว้ ดังนี้

1. การดูแลโรงเรือนให้แห้ง สะอาด และมีอากาศถ่ายเทตลอดเวลา
2. ให้โคนมออกกำลังกายบ้าง โดยเฉพาะแบบผูกยืนโรงเพื่อแก้ปัญหาโรคกีบ
3. กำจัดสิ่งแปลกปลอมที่อาจทำให้เกิดอันตรายสำหรับโค เช่น สารพิษ เศษเหล็ก ตะปู ฯลฯ
4. มีโปรแกรมให้อาหารที่ถูกต้อง จะต้องแน่ใจว่าโคทุกตัวได้รับสารอาหารที่เพียงพอตามความต้องการและไม่ได้รับอาหารมากเกินไป
5. มีโปรแกรมวัคซีนป้องกันโรค ถ่ายพยาธิ ให้กับโคนมทุกตัวอย่างเคร่งครัด

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ความเป็นมา

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) เริ่มก่อตั้งจดทะเบียนเป็นสหกรณ์โคนม เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2514 เนื่องจากการเลี้ยงโคนมในจังหวัดราชบุรีได้แพร่หลายขึ้น ทำให้ปริมาณน้ำนมดิบมากขึ้นจนไม่สามารถจำหน่ายน้ำนมดิบในท้องถิ่นได้หมด จะรวบรวมไปจำหน่ายที่อื่นก็ไม่มีอุปกรณ์ นอกจากนี้เกษตรกรไม่มีความรู้ในการเก็บรักษาคุณภาพน้ำนมดิบ การนำไปจำหน่ายไกลจากพื้นที่ ทำให้คุณภาพน้ำนมต่ำลง ถูกผู้ซื้อกดราคา เกษตรกรจึงรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยนั้นคือ นายจรูญ วัฒนายากร ได้ร่วมกันจัดตั้ง “ศูนย์รวมนม” เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2513 ด้วยต้นทุนของเกษตรกร และองค์การบริหารส่วนจังหวัด กิจการได้เจริญก้าวหน้า จนปริมาณน้ำนมดิบที่ศูนย์ฯ รับซื้อไว้เพิ่มสูงขึ้นจนขายออกไม่ทัน คณะกรรมการศูนย์ฯจึงได้หาทางแก้ไข และมีมติให้เปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานเป็น

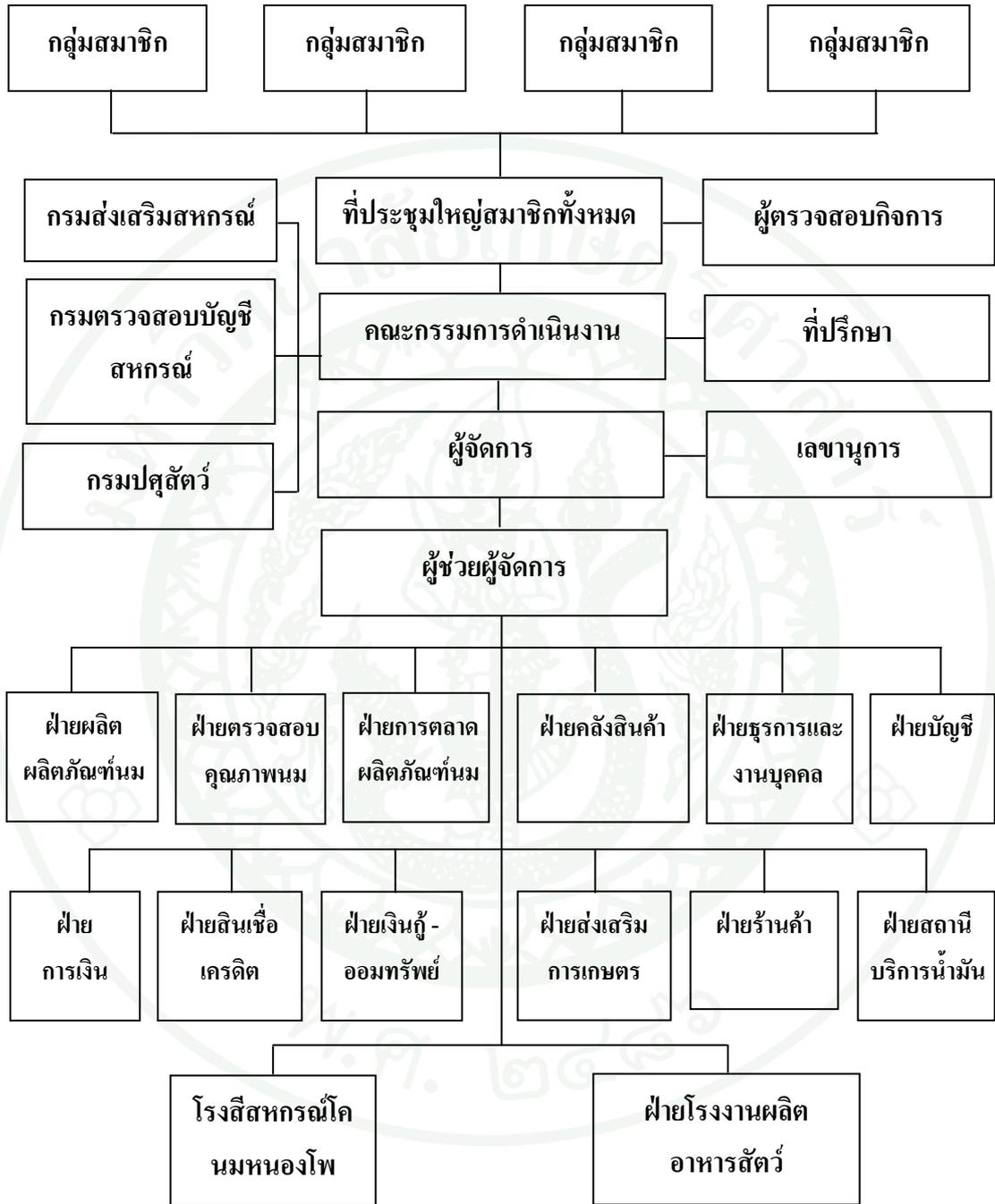
สหกรณ์ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์โดยมี เอกชนสมทบบางส่วน จัดตั้งทำโรงงานนมผงขึ้น ณ ตำบลหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ดำเนินการในรูปแบบบริษัทจำกัด ใช้ชื่อว่า บริษัทผลิตภัณฑ์นมหนองโพราชบุรี จำกัด ทำการรับซื้อ นำนมดิบจากเกษตรกรมาแปรรูปเป็นนมผง เมื่อกิจการเจริญรุดหน้าขึ้นไปเรื่อยๆ ประกอบกับ เกษตรกรเริ่มมีความเข้าใจในหลักการของสหกรณ์ จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้รวมกิจการของบริษัทเข้ากับสหกรณ์ โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด” และทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินการรับซื้อนมนมดิบจากสมาชิก มาแปรรูปเป็นอาหารนมในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา

ปัจจุบันสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ได้ดำเนินกิจการมาเป็นเวลากว่า 36 ปี ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทางสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ได้ดำเนินกิจการตามแนวพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยตลอด สหกรณ์โคนมหนองโพฯ สามารถผลิตผลิตภัณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์และผลิตภัณฑ์นม ยู.เอช.ที. จำหน่ายไปได้ทั่วประเทศ โดยมีกำลังผลิตเพียงพอที่จะรองรับกับปริมาณนมนมดิบที่ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตตำบลหนองโพและใกล้เคียงผลิตได้ ทำให้เกษตรกรไม่มีปัญหาความเดือดร้อนในเรื่องสถานที่จำหน่ายนมนมดิบ เมื่อประกอบกับการดำเนินงานในรูปแบบสหกรณ์ที่ ผลประโยชน์ต่างๆ ส่วนใหญ่ตกอยู่กับสมาชิกแล้ว นับได้ว่าสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) คือทางออกของการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ มีวัตถุประสงค์สำคัญในอันที่จะช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยตัวเองในการประกอบอาชีพให้มีรายได้ที่แน่นอนและมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้นกว่าเดิม ในส่วนของสหกรณ์ก็มีวัตถุประสงค์หลักที่เน้นการผลิตผลิตภัณฑ์นมที่ถูกต้องตามหลักมาตรฐาน ทำการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการบริโภคนมที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อสมาชิกและมวลชนในสังคม (สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์), 2552)

แผนผังการจัดรูปแบบการบริหารงาน

ภาพที่ 1 แผนผังการจัดรูปแบบการบริหารงาน

คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการ 1 คน
2. กรรมการ 14 คน แบ่งเป็น
 - 2.1 รองประธานกรรมการ 3 คน
 - 2.2 เลขานุการ 1 คน
 - 2.3 ผู้ช่วยเลขานุการ 1 คน
 - 2.4 เภรัญญิก 1 คน
 - 2.5 กรรมการ 8 คน

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ดำเนินธุรกิจต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกจนถึงปัจจุบันสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ มีธุรกิจ ดังนี้

1. รวบรวมน้ำนมดิบ

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ รวบรวมน้ำนมดิบจากสมาชิกและผู้แปรรูปน้ำนมดิบเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจัดจำหน่ายซึ่งเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์

2. โรงงานผลิตอาหารสัตว์

เพื่อผลิตอาหารโคนมจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคาถูก ส่วนที่เหลือจะจัดจำหน่ายให้กับผู้ที่สนใจทั่วไป ปัจจุบันสามารถผลิตอาหารสัตว์ได้ทั้งชนิดเม็ดและชนิดผงออกจัดจำหน่ายประมาณ 3,000 ตันต่อเดือน อาหาร โคนมที่สหกรณ์ฯ ผลิตได้อยู่ในขณะนี้ คือ อาหารสำหรับโคระยะให้นม และอู่มท้องสูตร โปรตีน 16% อาหารสำหรับลูกโคสูตรโปรตีน 18 % และอาหารผงสำหรับโคระยะพักท้องสูตรโปรตีน 12 %

3. ธุรกิจส่งเสริมการเกษตร

เพื่อให้บริการผสมเทียม ตัดกิบ ตัดเขา ให้กับโคของสมาชิก ซึ่งการให้บริการในธุรกิจนี้ไม่ได้ผลกำไรจากสมาชิก แต่เป็นการให้บริการกับสมาชิก

4. แผนกออมทรัพย์และสินเชื่อเงินกู้

วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก และเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับสมาชิกในการขยายกิจการโคนม

5. โรงสีข้าวสหกรณ์

ดำเนินการแปรรูปข้าวเปลือกโดยจำหน่ายข้าวสารให้กับร้านค้าสหกรณ์ และหน่วยงานต่างๆ ส่วนผลิตผลพลอยที่ได้ ซึ่งได้แก่ ปลายข้าว รำข้าว ทางสหกรณ์ฯ จะนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์

6. สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

เพื่อให้บริการแก่สมาชิกสหกรณ์และประชาชนทั่วไปเช่นเดียวกับสถานีบริการอื่นๆ ทั่วไป ก่อให้เกิดความสะดวกสบายและความคล่องตัวขึ้นมากมายสำหรับมวลสมาชิก เพราะทางสถานีได้เปิดแนวทางการให้บริการทั้งในรูปแบบเงินสดและเงินเชื่อ และจากความคล่องตัวในการบริการของสหกรณ์ฯ จะยังผลให้เป็นอย่างดีต่อการจัดการงานอาชีพหลักของมวลสมาชิกนั่นคือ “กิจการการเลี้ยงโคนม”

7. ร้านค้าสหกรณ์ (ซูเปอร์มาร์เก็ต)

ให้บริการแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไปในการซื้อสินค้าอุปโภค บริโภค ในราคาถูก

8. โครงการตลาดกลางผลิตผลทางการเกษตร

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ได้สมัครเข้าร่วมโครงการตลาดกลางผลิตผลทางการเกษตรประจำตำบลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อเป็นแหล่งกลางในการซื้อขายผลิตผลทางการเกษตรของสมาชิกและเกษตรกรทั่วไป และจะทำการประชาสัมพันธ์ให้พ่อค้ามาทำการรับซื้อผลิตผลทางการเกษตรได้ในราคาถูก

สวัสดิการที่มีให้สมาชิก

ปัจจุบันสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 4,627 คน มีโคนมประมาณ 50,000 ตัว (รวมถึงโคสาวและลูกโค) สามารถให้น้ำนมดิบได้ประมาณ 200 กว่าตัน/วัน สมาชิกใหม่ทุกคนจะได้รับการอบรมให้มีความรู้ด้านระบบสหกรณ์และการเลี้ยงโคนมเพื่อให้เกษตรกรได้นำความรู้พื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตน สร้างความมั่นใจและเห็นความสำคัญของระบบสหกรณ์ สามารถแก้ปัญหาเชิงธุรกิจของผลผลิตทางการเกษตรได้ การอบรมจะให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการสหกรณ์ ตลาดนม เทคนิคการเลี้ยงโคนม การจัดการฟาร์มให้ถูกหลักวิธี โรคโคนม การเก็บน้ำนมดิบ การตรวจห้องโคนม งานส่งเสริมการเกษตร ปัญหาการผสมพันธุ์ การตรวจคุณภาพน้ำนมดิบ ในการอบรมแต่ละครั้งได้เชิญวิทยากรจากมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและมีการมอบวุฒิบัตรแก่สมาชิกทุกคนที่ผ่านการอบรม

สมาชิกจะได้รับดอกเบี้ยจากเงินหุ้นร้อยละ 10 ต่อปี และได้รับเงินปันผลจากการซื้ออาหารสัตว์ ซื้อสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ตและจากการใช้บริการของสถานีบริการน้ำมัน ตามผลกำไรของกิจการนั้นๆ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งามพิศ ธรรมทัศน์ (2533) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ของเกษตรกรที่มีต่องานส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของสหกรณ์โคนมเชียงใหม่จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมกลุ่มในเมือง จำนวน 64 คน กลุ่มอำเภอสันกำแพง จำนวน 98 คน และกลุ่มหมู่บ้านออนหลวย จำนวน 29 คน รวม 191 คน จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารที่เป็นสื่อประเภทบุคคลต่อเดือนน้อยมาก เกษตรกรมีการรับรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสหกรณ์โคนมอยู่ในระดับปานกลาง รับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี เกษตรกรยังมีปัญหาในการทำ

ฟาร์มโคนมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องพันธุ์โคนมที่เหมาะสม ปัญหาเรื่องการจัดจำหน่ายนม ปัญหาในเรื่องเงินลงทุน ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการทำฟาร์มโคนม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์โคนม

สุรียลักษณ์ ศิริโชคธนทรัพย์ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรวังทรายพูน จำกัด ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 212 ราย พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจต่อสหกรณ์ในระดับพอใจมาก สมาชิกมีความพึงประสงค์ให้มีการจัดฝึกอบรมแก่บุคลากรของสหกรณ์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย และสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สหกรณ์ควรจะขยายธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจการซื้อ ธุรกิจการขาย เพื่อให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอกับความต้องการของสมาชิก สำหรับการสนับสนุนจากรัฐบาลนั้น สมาชิกต้องการให้รัฐบาลช่วยสนับสนุนในด้านการเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ ปุ๋ยราคาดูก การฝึกอบรม และการกำกับดูแลแนะนำในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

เมธี มานะพงศ์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงในจังหวัดเชียงราย ทำการศึกษากับประชากรจำนวน 371 คน จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรชาวไทยภูเขาเป็นเพศชาย ร้อยละ 77.9 เป็นชนเผ่าอีโก้ ร้อยละ 65.2 มีอายุเฉลี่ย 37.5 ปี ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 73.9 มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว 42,358.78 บาท และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 74.7 ผลการพิสูจน์สมมติฐานพบว่าเกษตรกรที่มีรายได้ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกันมีความคิดเห็นของเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน

สนธยา ดันมูล (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 15 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์จำนวน 14 คน เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จำนวน 6 คน และสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด จำนวน 63 คน หน่วยงานราชการให้ความสำคัญในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม มีผู้นำที่มีความสามารถ มีความเอาใจใส่ในการวางแผนงานและตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมมีความตั้งใจจริงในการเลี้ยงโคนม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกตลอดเวลา มีการหากองทุนให้สมาชิกหาตลาดเพื่อจำหน่ายนม และลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศเหมาะสมกับการเลี้ยงโคนม

คณิงรัตน์ คำมณี (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ที่มีพื้นที่อยู่ในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 133 คน จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) สมาชิกมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องเจ้าหน้าที่ฯ เป็นผู้มีความเต็มใจในการให้ความช่วยเหลือ ปัญหาที่สมาชิกพบมากที่สุดคือ ปัญหาความตรงต่อเวลาการนัดหมายของเจ้าหน้าที่ฯ

ไชยรัตน์ นริภาพ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานฟาร์มของสมาชิกสหกรณ์โคนมอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกสหกรณ์โคนมอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 217 ราย จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาฟาร์มโคนมตามความคิดของสมาชิกสหกรณ์โคนมอำเภอวังน้ำเย็น ควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนในด้านการปรับปรุงพันธุ์โคนมให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนในเรื่องของเงินทุน ควรจัดให้มีการอบรมความรู้ในการจัดการเมล็ดพันธุ์หญ้า ควรจัดอบรมเทคโนโลยีในการรีดนมโค ควรจัดอบรมความรู้ให้กับสมาชิกในพยาบาลและป้องกันโรคสำหรับโค

ปาริชาติ พิรุณ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมในจังหวัดขอนแก่น ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนม 3 แห่งในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 139 ราย ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการของสมาชิกสหกรณ์โคนม พบว่า สมาชิกสหกรณ์โคนมที่มีรายได้จากการขายน้ำนมดิบ สหกรณ์โคนมที่สังกัด จำนวนทุนเรือนหุ้นและระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์แตกต่างกันมีระดับความต้องการแตกต่างกัน ในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ การดำเนินงานของคณะกรรมการสหกรณ์ การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสหกรณ์ และการเพิ่มประสิทธิภาพการขยายธุรกิจของสหกรณ์โคนม

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรที่สามารถนำมาใช้เป็นตัวแปรต้นในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดฟาร์ม ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม แรงงานในครัวเรือน รายได้จากการเลี้ยงโคนม ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม การเปิดรับข่าวสาร เป็นต้น

สมมติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแยกเป็นสมมติฐานย่อย ได้ดังนี้คือ

สมมติฐานที่ 1.1 เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 สภาพการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ซึ่งสามารถแยกเป็นสมมติฐานย่อย ได้ดังนี้คือ

สมมติฐานที่ 2.1 ขนาดฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

สมมติฐานที่ 2.2 ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

สมมติฐานที่ 2.3 แรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

สมมติฐานที่ 2.4 รายได้จากการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

สมมติฐานที่ 2.5 รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

สมมติฐานที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

สมมติฐานที่ 4 เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแยกเป็นสมมติฐานย่อย ได้ดังนี้คือ

สมมติฐานที่ 4.1 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4.2 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อกิจกรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4.3 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ประกอบด้วย

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1.1.1 เพศ

1.1.2 อายุ

1.1.3 ระดับการศึกษา

1.2 สภาพการเลี้ยงโคนม

1.2.1 ขนาดฟาร์ม

1.2.2 ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม

1.2.3 แรงงานในครัวเรือน

1.2.4 รายได้จากการเลี้ยงโคนม

1.2.5 รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม

1.3 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

1.4 การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

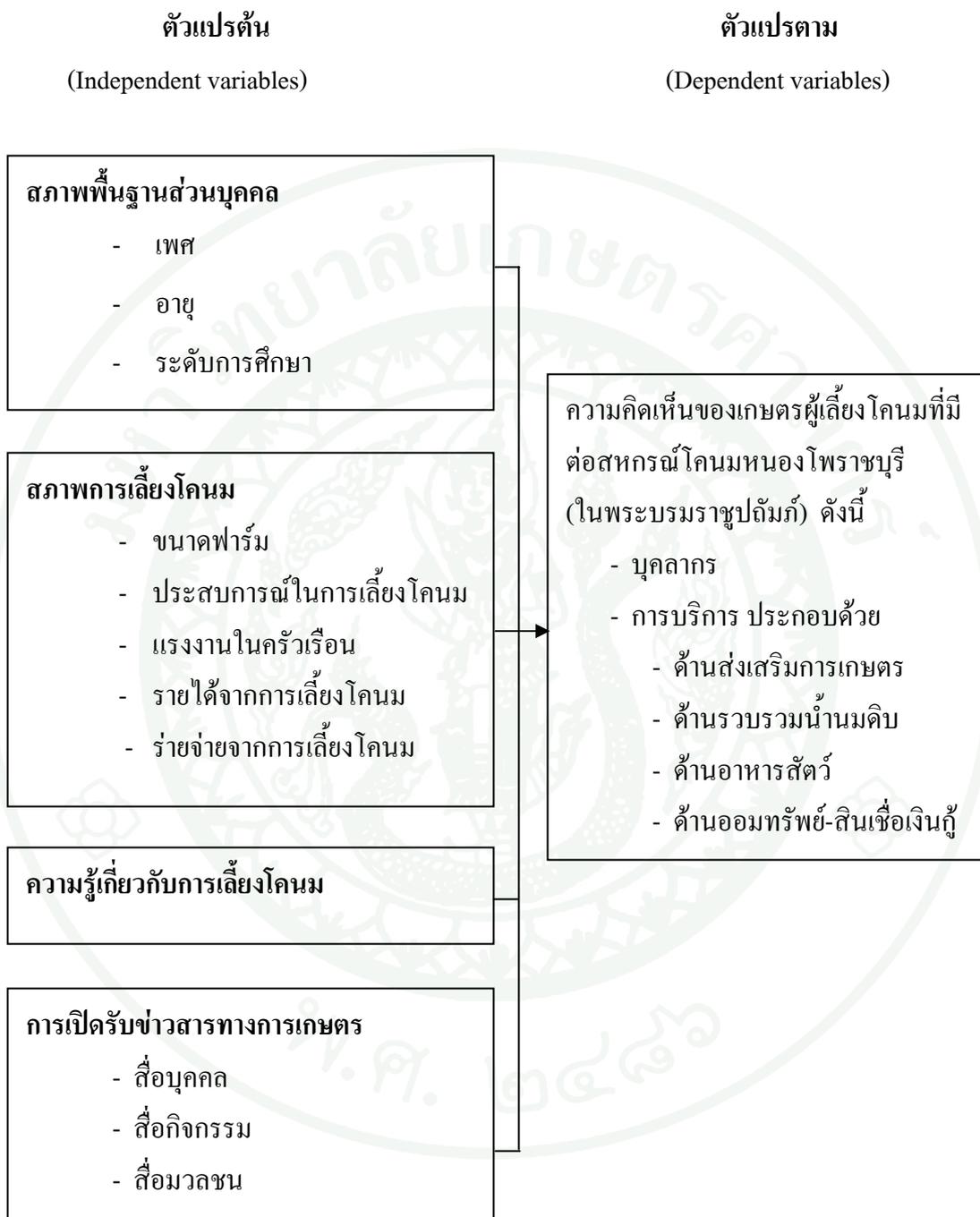
1.4.1 สื่อบุคคล

1.4.2 สื่อกิจกรรม

1.4.3 สื่อมวลชน

2. ตัวแปรตาม (Dependent variables) คือ ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ได้แก่ บุคลากร การบริการด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านส่งเสริมการเกษตร ด้านการรวบรวมน้ำนมดิบ ด้านอาหารสัตว์ ด้านออมทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ และมีพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ. 2552

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ซึ่งอยู่ในอำเภอที่มีสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมจำนวนมาก ได้แก่ สมาชิกที่อยู่ในพื้นที่อำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ปี 2552 จำนวน 2,129 ราย (แผนกส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ, 2552)

กลุ่มตัวอย่าง

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร (Cochran, 1967) และสูตรของการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% มีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + d^2N}$$

เมื่อ d = ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าในสูตร ได้ดังนี้

กำหนดให้ $d = 0.05$, $N = 2,129$

$$n = \frac{2,129}{1 + (0.05)^2(2,129)} = 336.73389$$

$$n = 337 \text{ ราย}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับศึกษาคือ 337 ราย

ขั้นตอนที่ 2 นำจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้คือ 337 รายไปแยกตามสัดส่วนในแต่ละอำเภอ โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิชนิดสุ่มเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) มีรายละเอียดดังนี้

$$\text{สัดส่วนประชากร} = \frac{\text{จำนวนประชากรของแต่ละอำเภอ} \times \text{ขนาดตัวอย่าง}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	จำนวนประชากรทั้งหมด (ราย)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
โพธาราม	1,074	170
บ้านโป่ง	840	133
บางแพ	215	34
รวม	2,129	337

ต่อจากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Samplings) โดยใช้วิธีการจับฉลาก (lotterly Method) ชนิดไม่แทนที่ในแต่ละอำเภอ โดยการเขียนรายชื่อของเกษตรกรแต่ละอำเภอตามขนาดประชากร แล้วทำการหยิบรายชื่อของเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจนครบทั้ง 3 อำเภอ ตามจำนวนประชากร เพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละอำเภอที่เท่าเทียมกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบปิด (Close-Ended Question) และคำถามแบบเปิด (Open-Ended Question) ประกอบด้วยเนื้อหา 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สภาพการเลี้ยงโคนม

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

เกณฑ์การประเมินความรู้

การวัดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมแบ่งได้ 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย ข้อสอบจำนวน 10 ข้อ ทั้งนี้ให้ค่าคะแนน ถูก เท่ากับ 1 คะแนน ผิด เท่ากับ 0 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งแบ่งเกณฑ์ระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรอันตรภาคชั้น (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2534) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{1 - 0}{3} \end{aligned}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = 0.33$$

นำค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นมาเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายโดยใช้ช่วงค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้
0 – 0.33	น้อย
0.34 – 0.67	ปานกลาง
0.68 – 1.00	มาก

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

เกณฑ์การประเมินความคิดเห็น

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดค่าความคิดเห็นในลักษณะประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ โดยประยุกต์ใช้หลักของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยให้ความหมายของคะแนนดังนี้ (วัลลภ คำพวย, 2549)

เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	1 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	2 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	3 คะแนน
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	4 คะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	5 คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยแล้วปรับระดับความคิดเห็นจาก 5 ระดับ เป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \end{aligned}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = 1.33$$

นำค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นมาเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายโดยใช้ช่วงค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1.00 – 2.33	เห็นด้วยน้อย
2.34 – 3.67	เห็นด้วยปานกลาง
3.68 – 5.00	เห็นด้วยมาก

ตอนที่ 6 แบบสัมภาษณ์ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

การทดสอบเครื่องมือ

1. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปทดสอบก่อนที่จะนำไปสอบถามเกษตรกร โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษากับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่สื่อความหมายได้ถูกต้องชัดเจน

2. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบ (pre - test) กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน (30 ราย) และทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของCronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมของแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี (ในพระบรมราชูปถัมภ์) เท่ากับ 0.8689 ค่าความเชื่อมั่นรวมของความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม เท่ากับ 0.5126

3. ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่เหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปยังสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ เพื่อขอข้อมูล ได้แก่

จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่สมัครเป็นสมาชิกกับสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

2. ทำการเก็บข้อมูล โดยนำแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบปิด (Close-ended Question) และคำถามแบบเปิด (Open-ended Question) ไปสัมภาษณ์กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่เพื่อการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. ค่า t – test สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ซึ่งแบ่งออกตามตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม
3. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (Oneway Analysis of Variance) หรือ F – test สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ซึ่งแบ่งออกตามตัวแปรอิสระตั้งแต่ 3 กลุ่ม เป็นต้นไป และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)
4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพการเลี้ยงโคนม ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)
5. ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ .05 และ .01

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) โดยแบ่งแบบผลการวิเคราะห์ออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงโคนม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 7 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำแนกตามสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

(n = 337)

พื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	183	54.3
หญิง	154	45.7
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	84	24.9
41 – 48 ปี	90	26.7
49 – 56 ปี	99	29.4
มากกว่า 56 ปี	64	19.0
Mean = 47.55 ปี S.D.= 10.59 ปี Min = 20 ปี Max = 75 ปี		
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา	253	75.1
มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	84	24.9

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำแนกตามสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ในตารางที่ 2 สรุปได้ดังนี้ คือ

เพศ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.3) เป็นเกษตรกรชาย และนอกนั้น (ร้อยละ 45.7) เป็นเกษตรกรหญิง

อายุ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 49 – 56 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 29.4) รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 41 – 48 ปี (ร้อยละ 26.7) มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี (ร้อยละ 24.9) และมีอายุมากกว่า 56 ปี (ร้อยละ 19.0) ตามลำดับ โดยมีเกษตรกรอายุเฉลี่ยเท่ากับ 47.55 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา (ร้อยละ 75.1) มากที่สุด รองลงมาเกษตรกรมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป (ร้อยละ 24.9) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงโคนม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำแนกตามสภาพการเลี้ยงโคนม

(n = 337)

สภาพการเลี้ยงโคนม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขนาดฟาร์ม		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ตัว	36	10.7
11 – 50 ตัว	264	78.3
มากกว่า 50 ตัว	37	11.0
Mean = 28.85 ตัว S.D.= 18.03 ตัว Min = 4 ตัว Max = 100 ตัว		
ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 14 ปี	77	22.8
15 – 20 ปี	143	42.4
21 – 25 ปี	33	9.8
มากกว่า 25 ปี	84	24.9
Mean = 19.64 ปี S.D.= 8.63 ปี Min = 1 ปี Max = 40 ปี		
แรงงานในครัวเรือน		
1 คน	25	7.4
2 คน	179	53.1
3 คน	88	26.1
4 คน	38	11.3
5 คน	7	2.1
Mean = 2.47 คน S.D.= 0.87 คน Min = 1 คน Max = 5 คน		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 337)

สภาพการเลี้ยงโคนม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แรงงานจ้างประจำ		
ไม่มี	318	94.4
1 คน	9	2.7
2 คน	7	2.0
3 คน	3	0.9
Mean = 0.1 คน S.D.= 0.43 คน Min = 0 คน Max = 3 คน		
แรงงานจ้างชั่วคราว		
ไม่มี	333	98.8
1 คน	2	0.6
2 คน	2	0.6
Mean = 0.02 คน S.D.= 0.17 คน Min = 0 คน Max = 2 คน		
รายได้จากการขายน้ำนมดิบ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 230,000 บาท	86	25.5
230,001 – 470,000 บาท	90	26.7
470,001 – 720,000 บาท	82	24.4
มากกว่า 720,000 บาท	79	23.4
Mean=618,842.50 บาท/ปี S.D.=597,386.30 บาท/ปี Min=18,600 บาท/ปี Max=3,600,000 บาท/ปี		
รายได้จากการขายโคนม		
ไม่มีรายได้	297	88.0
1 - 24,000 บาท	10	3.0
24,001 – 49,000 บาท	14	4.2
49,001 – 74,000 บาท	6	1.8
มากกว่า 74,000 บาท	10	3.0
Mean = 7,539.17 บาท/ปี S.D.= 31,268.45 บาท/ปี Min = 0 บาท/ปี Max = 360,000 บาท/ปี		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 337)

สภาพการเลี้ยงโคนม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้จากการขายมูลวัว		
ไม่มีรายได้	319	94.7
1 - 8,000 บาท	5	1.5
8,001 – 14,000 บาท	7	2.0
14,001 – 20,000 บาท	1	0.3
มากกว่า 20,000 บาท	5	1.5
Mean = 1,598.22 บาท/ปี S.D.= 14,080.17 บาท/ปี Min = 0 บาท/ปี Max = 240,000 บาท/ปี		
รายจ่ายจากการซื้ออาหารเลี้ยงโคนม		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท	83	24.6
100,001 – 220,000 บาท	116	34.4
220,001 – 340,000 บาท	54	16.1
มากกว่า 340,000 บาท	84	24.9
Mean = 263,638.40 บาท/ปี S.D.= 277,268.80 บาท/ปี Min = 7,000 บาท/ปี Max = 288,000 บาท/ปี		
รายจ่ายจากการซื้อยารักษาโรค		
ไม่มีรายจ่าย	222	65.9
1 - 4,800 บาท	27	8.0
4,801 – 11,400 บาท	17	5.0
11,401 – 18,000 บาท	43	12.8
มากกว่า 18,000 บาท	28	8.3
Mean = 5,489.91 บาท/ปี S.D.= 12,673.80 บาท/ปี Min = 0 บาท/ปี Max = 120,000 บาท/ปี		
รายจ่ายจากการซื้อฟาง		
ไม่มีรายจ่าย	228	67.7
1 - 18,000 บาท	30	8.9
18,001 – 45,000 บาท	28	8.3
45,001 – 72,000 บาท	26	7.7
มากกว่า 72,000 บาท	25	7.4
Mean = 23,952.82 บาท/ปี S.D.= 74,645.01 บาท/ปี Min = 0 บาท/ปี Max = 780,000 บาท/ปี		

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำแนกตามสภาพการเลี้ยงโคนม ในตารางที่ 3 สรุปได้ดังนี้ คือ

ขนาดฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีจำนวนโคนม 11 – 50 ตัว มากที่สุด (ร้อยละ 78.3) รองลงมา มีจำนวนโคนมมากกว่า 50 ตัว (ร้อยละ 11.0) และมีจำนวนโคนมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ตัว (ร้อยละ 10.7) ตามลำดับ โดยมีจำนวนโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 28.85 ตัว

ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม 15 – 20 ปี (ร้อยละ 42.4) รองลงมาคือมีประสบการณ์ในการเลี้ยงมากกว่า 25 ปี (ร้อยละ 24.9) มีประสบการณ์ในการเลี้ยงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 14 ปี (ร้อยละ 22.8) และมีประสบการณ์ในการเลี้ยง 21 – 25 ปี (ร้อยละ 9.8) ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 19.64 ปี

แรงงานในครัวเรือน พบว่า แรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ ช่วยเลี้ยงโคนม 2 คน (ร้อยละ 53.1) รองลงมาช่วยเลี้ยงโคนม 3 คน (ร้อยละ 26.1) ช่วยเลี้ยงโคนม 4 คน (ร้อยละ 11.3) ช่วยเลี้ยงโคนม 1 คน (ร้อยละ 7.4) และช่วยเลี้ยงโคนม 5 คน (ร้อยละ 2.1) โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 คน

แรงงานจ้างประจำ พบว่า ไม่มีการจ้างแรงงานประจำ (ร้อยละ 94.4) รองลงมาจ้างแรงงานประจำมาช่วยเลี้ยงโคนม 1 คน (ร้อยละ 2.7) จ้าง 2 คน (ร้อยละ 2.0) และจ้าง 3 คน (ร้อยละ 0.9) โดยมีจำนวนแรงงานจ้างประจำที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 0.1 คน

แรงงานจ้างชั่วคราว พบว่า ไม่มีการจ้างแรงงานชั่วคราว (ร้อยละ 98.8) รองลงมาจ้างแรงงานชั่วคราวมาช่วยเลี้ยงโคนม 1 คน (ร้อยละ 0.6) และจ้าง 2 คน (ร้อยละ 0.6) โดยมีจำนวนแรงงานจ้างชั่วคราวเฉลี่ยเท่ากับ 0.02 คน

รายได้จากการขายนํ้านมดิบ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีรายได้จากการขายนํ้านมดิบ 230,001 – 470,000 บาท/ปี มากที่สุด (ร้อยละ 26.7) รองลงมาคือ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 230,000 บาท/ปี (ร้อยละ 25.5) 470,001 – 720,000 บาท/ปี (ร้อยละ 24.4) และน้อยที่สุดคือมีรายได้ มากกว่า 720,000 บาท/ปี (ร้อยละ 23.4) ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการขายนํ้านมดิบเฉลี่ยเท่ากับ 618,842.54 บาท/ปี

รายได้จากการขายโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไม่มีรายได้จากการขายโคนมมากที่สุด (ร้อยละ 88.0) รองลงมา 24,001 – 49,000 บาท/ปี (ร้อยละ 4.2) 1 - 24,000 บาท/ปี (ร้อยละ 3.0) มากกว่า 74,000 บาท/ปี (ร้อยละ 3.0) และน้อยที่สุดคือมีรายได้ 49,001 – 74,000 บาท/ปี (ร้อยละ 1.8) ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการขายโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 7,539.17 บาท/ปี

รายได้จากการขายมูลวัว พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไม่มีรายได้จากการขายมูลวัวมากที่สุด (ร้อยละ 94.7) รองลงมา 8,001 – 14,000 บาท/ปี (ร้อยละ 2.0) 1 - 8,000 บาท/ปี (ร้อยละ 1.5) มากกว่า 20,000 บาท/ปี (ร้อยละ 1.5) และน้อยที่สุดคือมีรายได้ 14,001 – 20,000 บาท/ปี (ร้อยละ 0.3) ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการขายมูลวัวเฉลี่ยเท่ากับ 1,598.22 บาท/ปี

รายจ่ายจากการซื้ออาหารเลี้ยงโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีรายจ่ายจากการซื้ออาหารเลี้ยงโคนม 100,001 – 220,000 บาท/ปี มากที่สุด (ร้อยละ 34.4) รองลงมา มีรายจ่ายมากกว่า 720,000 บาท/ปี (ร้อยละ 24.9) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท/ปี (ร้อยละ 24.6) และน้อยที่สุดมีรายจ่าย 220,001 – 340,000 บาท/ปี (ร้อยละ 16.1) ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายจากการซื้ออาหารเลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 263,638.40 บาท/ปี

รายจ่ายจากการซื้อยารักษาโรค พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไม่มีรายจ่ายจากการซื้อยารักษาโรคมามากที่สุด (ร้อยละ 65.9) รองลงมา 11,401–18,000 บาท/ปี (ร้อยละ 12.8) มากกว่า 18,000 บาท/ปี (ร้อยละ 8.3) 1 -4,800 บาท/ปี (ร้อยละ 8.0) และน้อยที่สุดคือ มีรายจ่าย 4,801 – 11,400 บาท/ปี (ร้อยละ 5.0) ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายจากการซื้อยารักษาโรคเฉลี่ยเท่ากับ 5,489.91 บาท/ปี

รายจ่ายจากการซื้อฟาง พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไม่มีรายจ่ายจากการซื้อฟางมากที่สุด (ร้อยละ 67.7) รองลงมา 1 - 18,000 บาท/ปี (ร้อยละ 8.9) 18,001 – 45,000 บาท/ปี (ร้อยละ 8.3) 45,001 – 72,000 บาท/ปี (ร้อยละ 7.7) และน้อยที่สุดคือมีรายจ่ายมากกว่า 72,000 บาท/ปี (ร้อยละ 7.4) ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายจากการซื้อฟางเฉลี่ยเท่ากับ 23,952.82 บาท/ปี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

(n = 337)

ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม	คำตอบ	ตอบผิด		ตอบถูก		ค่าเฉลี่ย	S.D.	สรุป
		ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย	ราย			
1. โคนมพันธุ์โฮสไตร์ฟรีเซียน(ขาว-ดำ) ให้ปริมาณน้ำนมมากกว่าโคนมพันธุ์อื่นๆ	ใช่	48 (14.2)	289 (85.5)	0.86	0.35	มาก		
2. โรงเรือนเลี้ยงโคนมที่ดีควรวางตามแนวทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก	ใช่	69 (20.5)	268 (79.5)	0.80	0.40	มาก		
3. ในระยะก่อนคลอดควรเพิ่มอาหารผสมให้แก่แม่โคท้อง	ใช่	45 (13.4)	292 (86.8)	0.87	0.34	มาก		
4. แม่โคนมที่กำลังให้นม เมื่อตั้งท้องควรจะหยุดรีดนมก่อนคลอดประมาณ 45 - 60 วัน	ใช่	63 (18.7)	274 (81.3)	0.81	0.39	มาก		
5. โคนมที่จะใช้เป็นแม่พันธุ์ ควรมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 เดือน และมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 250 กิโลกรัม	ใช่	79 (23.4)	258 (76.6)	0.77	0.42	มาก		
6. ลูกโคนมควรหย่านมเมื่ออายุ 12-16 สัปดาห์	ใช่	58 (17.2)	279 (82.8)	0.83	0.38	มาก		
7. ควรใช้คลอรีนล้างและเช็ดเต้านม ก่อนการรีดนม	ใช่	49 (14.5)	288 (85.5)	0.85	0.35	มาก		
8. แม่โคนมจำเป็นต้องได้รับอาหารหยาดในปริมาณที่เพียงพอเพื่อให้เกิดการ เลี้ยงเอื้อง	ใช่	31 (9.2)	306 (90.8)	0.90	0.29	มาก		
9. หากพบว่าน้ำนมมีการเปลี่ยนสีหรือตกตะกอน แสดงว่าโคนมเป็นโรคเต้านมอักเสบ	ใช่	14 (4.2)	323 (95.8)	0.96	0.20	มาก		
*10. โคนมที่เป็นโรคเต้านมอักเสบให้ทำการรีดนมก่อนโคนมตัวอื่นๆเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค	ไม่ใช่	83 (24.6)	254 (75.4)	0.75	0.43	มาก		
รวมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม						0.84	0.36	มาก

หมายเหตุ: * หมายถึง คำถามเชิงลบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ด้านความรู้ มีทั้งหมด 10 ข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4 พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 0.84) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือข้อที่ 9. หากพบว่าน้ำนมมีการเปลี่ยนสีหรือตกตะกอน แสดงว่าโคนมเป็นโรคเต้านมอักเสบ (ค่าเฉลี่ย 0.96) ข้อที่ 8. แม่โคนมจำเป็นต้องได้รับอาหารหยาดในปริมาณที่เพียงพอเพื่อให้เกิดการเคี้ยวเอื้อง (ค่าเฉลี่ย 0.90) และข้อที่ 3. ในระยะก่อนคลอดควรเพิ่มอาหารผสมให้แก่แม่โคท้อง (ค่าเฉลี่ย 0.87) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำแนกตามการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร (n = 337)

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สื่อบุคคล		
เพื่อนบ้าน / ญาติพี่น้อง	121	35.9
เจ้าหน้าที่ / นักวิชาการ	161	47.8
ผู้นำชุมชน / ผู้นำเกษตรกร	33	9.8
ไม่ได้รับ	22	6.5
สื่อกิจกรรม		
การอบรม	157	46.6
การศึกษาดูงาน / ฟาร์มตัวอย่าง	76	22.5
ไม่ได้รับ	104	30.9
สื่อมวลชน		
วิทยุ	92	27.3
โทรทัศน์	131	38.9
สื่อสิ่งพิมพ์	82	24.3
ไม่ได้รับ	32	9.5

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำแนกตามการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรในตารางที่ 5 สรุปได้ดังนี้ คือ

สื่อบุคคล พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ มากที่สุด (ร้อยละ 47.8) รองลงมา จากเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง (ร้อยละ 35.9) ผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร (ร้อยละ 9.8) และน้อยที่สุดคือ ไม่ได้รับ (ร้อยละ 6.5) ตามลำดับ

สื่อกิจกรรม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารจากการอบรม มากที่สุด (ร้อยละ 46.6) รองลงมา ไม่ได้รับ (ร้อยละ 30.9) และน้อยที่สุดคือการศึกษาดูงาน/ฟาร์มตัวอย่าง (ร้อยละ 22.5) ตามลำดับ

สื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ มากที่สุด (ร้อยละ 38.9) รองลงมา จากวิทยุ (ร้อยละ 27.3) สื่อสิ่งพิมพ์ (ร้อยละ 24.3) และน้อยที่สุดคือไม่ได้รับ (ร้อยละ 9.5) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของเกษตรกร
ผู้เลี้ยง ไก่เนื้อที่มีต่อสหกรณ์ ไก่เนื้อหนองโพราชบุรีจำกัด (เป็นรายข้อ)

(n = 337)

ข้อมูลความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.	สรุปผล ความ คิดเห็น
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
ด้านบุคลากร								
1. เจ้าหน้าที่เป็นผู้มี มนุษยสัมพันธ์ดี	18 (5.3)	208 (61.7)	104 (30.9)	7 (2.1)	0 (0.0)	3.70	0.60	มาก
2. เจ้าหน้าที่เป็นผู้มี ความตรงต่อเวลา	13 (3.9)	152 (45.1)	153 (45.4)	16 (4.7)	3 (0.9)	3.46	0.69	ปานกลาง
3. เจ้าหน้าที่เป็นผู้มี ความเต็มใจให้ความ ช่วยเหลือท่านอย่าง สม่ำเสมอ	15 (4.5)	210 (62.3)	95 (28.2)	17 (5.0)	0 (0.0)	3.66	0.64	ปานกลาง
4. เจ้าหน้าที่เป็นผู้มี ความรู้ด้านวิชาการ เป็นอย่างดี	15 (4.5)	198 (58.8)	112 (33.2)	7 (2.1)	5 (1.5)	3.63	0.76	ปานกลาง
5. เจ้าหน้าที่เป็นผู้มี ความรับผิดชอบ	14 (4.2)	180 (53.4)	134 (39.8)	9 (2.7)	0 (0.0)	3.59	0.62	ปานกลาง
6. เจ้าหน้าที่เป็นผู้มี ความกระตือรือร้นใน การทำงาน	10 (3.0)	174 (51.6)	139 (41.2)	10 (3.0)	4 (1.2)	3.52	0.66	ปานกลาง
7. เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความ เชื่อมั่นในตนเอง	9 (2.7)	173 (51.3)	145 (43.0)	7 (2.1)	3 (0.9)	3.53	0.63	ปานกลาง
8. เจ้าหน้าที่เป็นผู้มี ความสุภาพนุ่มนวล	11 (3.3)	174 (51.6)	137 (40.7)	15 (4.5)	0 (0.0)	3.54	0.64	ปานกลาง
รวมด้านบุคลากร						3.58	0.54	ปานกลาง
การบริการด้านส่งเสริม การเกษตร								
9. ท่านได้รับความรู้ด้าน การผสมเทียมจาก เจ้าหน้าที่	22 (6.5)	180 (53.4)	118 (35.0)	13 (3.9)	4 (1.2)	3.60	0.72	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 337)

ข้อมูลความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.	สรุปผล ความ คิดเห็น
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
10. ท่านได้รับการ ช่วยเหลือด้านการผสม เทียมจากเจ้าหน้าที่	27 (8.0)	201 (59.6)	99 (29.4)	8 (2.4)	2 (0.6)	3.72	0.67	มาก
11. ท่านได้รับความรู้ด้าน การเลี้ยงโคนมจาก เจ้าหน้าที่	14 (4.2)	175 (51.9)	130 (38.6)	15 (4.5)	3 (0.9)	3.54	0.69	ปานกลาง
12. ท่านได้รับความ ช่วยเหลือด้านการเลี้ยง โคนมจากเจ้าหน้าที่	17 (5.0)	165 (49.0)	126 (37.4)	24 (7.1)	5 (1.5)	3.49	0.76	ปานกลาง
13. ท่านได้รับความรู้ด้าน การป้องกันโรคโคนม จากเจ้าหน้าที่	22 (6.5)	171 (50.7)	118 (35.0)	19 (5.6)	7 (2.1)	3.54	0.79	ปานกลาง
14. ท่านได้รับการบริการ การตรวจโรคโคนม จากเจ้าหน้าที่	13 (3.9)	178 (52.8)	116 (34.4)	19 (5.6)	11 (3.3)	3.48	0.80	ปานกลาง
15. ท่านได้รับการบริการ การรักษาโรคโคนม จากเจ้าหน้าที่	11 (3.3)	182 (54.0)	113 (33.5)	23 (6.8)	8 (2.4)	3.49	0.77	ปานกลาง
16. ท่านได้รับคำแนะนำ การปรับปรุงฟาร์ม โคนมให้ได้มาตรฐาน จากเจ้าหน้าที่	16 (4.7)	192 (57.0)	102 (30.3)	21 (6.2)	6 (1.8)	3.57	0.76	ปานกลาง
รวมการบริการด้าน ส่งเสริมการเกษตร						3.55	0.64	ปานกลาง
การบริการด้านรวบรวม น้ำนมดิบ								
17. สถานที่ในการรับซื้อ น้ำนมดิบมีความ เหมาะสม	106 (31.5)	192 (57.0)	34 (10.1)	5 (1.5)	0 (0.0)	4.18	0.67	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 337)

ข้อมูลความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.	สรุปผล ความ คิดเห็น
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
18. สถานที่ในการรับซื้อ น้ำมันดิบมีความ สะดวกต่อการเดินทาง	108 (32.0)	190 (56.4)	39 (11.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.20	0.63	มาก
19. มีระบบการตรวจสอบ คุณภาพน้ำมันดิบก่อน การรับซื้อที่ได้ มาตรฐาน	101 (30.0)	193 (57.3)	37 (11.0)	6 (1.8)	0 (0.0)	4.15	0.68	มาก
20. ราคาของการรับซื้อ น้ำมันดิบมีความ เหมาะสม	55 (16.3)	164 (48.7)	98 (29.1)	7 (2.1)	13 (3.9)	3.72	0.90	มาก
21. ระยะเวลาในการ จ่ายเงินค่าน้ำมันมี ความเหมาะสม	102 (30.3)	202 (59.9)	29 (8.6)	3 (0.9)	3 (0.3)	4.19	0.65	มาก
รวมการบริการด้าน รวบรวมน้ำมันดิบ						4.09	0.58	มาก
การบริการด้านอาหารสัตว์								
22. อาหารสัตว์มีครบทุก ประเภทตามความ ต้องการ	55 (16.3)	205 (60.8)	69 (20.5)	5 (1.5)	3 (0.9)	3.90	0.71	มาก
23. อาหารสัตว์มีคุณค่า ทางโภชนาการ	48 (14.2)	216 (64.1)	58 (17.2)	12 (3.6)	3 (0.9)	3.87	0.72	มาก
24. อาหารสัตว์มีปริมาณ เพียงพอต่อความ ต้องการ	54 (16.0)	231 (68.5)	51 (15.1)	1 (0.3)	0 (0.0)	4.00	0.57	มาก
25. ราคามีความ เหมาะสม	40 (11.9)	151 (44.8)	125 (37.1)	16 (4.7)	5 (1.5)	3.60	0.81	ปานกลาง
รวมการบริการด้าน อาหารสัตว์						3.84	0.61	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 337)

ข้อมูลความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.	สรุปผล ความ คิดเห็น
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
การบริการด้านออม								
ทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้								
26. ท่านได้รับความรู้ด้าน การทำบัญชีครัวเรือน จากเจ้าหน้าที่	24 (7.1)	202 (59.9)	94 (27.9)	13 (3.9)	4 (1.2)	3.68	0.71	มาก
27. ท่านได้รับการ ช่วยเหลือด้านการทำ บัญชีครัวเรือนจาก เจ้าหน้าที่	24 (7.1)	202 (59.9)	86 (25.5)	22 (6.5)	3 (0.9)	3.66	0.74	ปานกลาง
28. ท่านได้รับความรู้ ด้านการออมเงินจาก เจ้าหน้าที่	25 (7.4)	187 (55.5)	99 (29.4)	25 (7.4)	1 (0.3)	3.62	0.74	ปานกลาง
29. ท่านได้รับการ ช่วยเหลือด้านการออม เงินจากเจ้าหน้าที่	25 (7.4)	185 (54.9)	100 (29.7)	26 (7.7)	1 (0.3)	3.61	0.75	ปานกลาง
30. ท่านได้รับความรู้ ด้านการทำสินเชื่อ เงินกู้จากเจ้าหน้าที่	30 (8.9)	200 (59.3)	82 (24.3)	24 (7.1)	1 (0.3)	3.69	0.74	มาก
31. ท่านได้รับการ ช่วยเหลือด้านการทำ สินเชื่อเงินกู้จาก เจ้าหน้าที่	36 (10.7)	185 (54.9)	93 (27.6)	20 (5.9)	3 (0.9)	3.69	0.78	มาก
รวมการบริการด้านออม						3.66	0.67	ปานกลาง
ทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้								
รวมทั้งหมด						3.74	0.61	มาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ในตารางที่ 6 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านบุคลากร พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อบุคลากรของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.58)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และระดับปานกลาง 7 ข้อ โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือข้อที่ 1.เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.70) ข้อที่ 3.เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความเต็มใจให้ความช่วยเหลือท่านอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.66) และข้อที่ 4.เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาการเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 3.63) ตามลำดับ

การบริการด้านส่งเสริมการเกษตร พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์โคนมหนองโพฯในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.55)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการบริการด้านส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และระดับปานกลาง 7 ข้อ โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือข้อที่ 10.ท่านได้รับการช่วยเหลือด้านการผสมเทียมจากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.72) ข้อที่ 9.ท่านได้รับความรู้ด้านการผสมเทียมจากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.60) และข้อที่ 16.ท่านได้รับคำแนะนำการปรับปรุงฟาร์มโคนมให้ได้มาตรฐานจากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.57) ตามลำดับ

การบริการด้านรวบรวมนํ้านมดิบ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านรวบรวมนํ้านมดิบของสหกรณ์โคนมหนองโพฯในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อบริการด้านรวบรวมนํ้านมดิบ อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือข้อที่ 18.สถานที่ในการรับซื้อนํ้านมดิบมีความสะดวกต่อการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย 4.20) ข้อที่ 21.ระยะเวลาในการจ่ายเงินค่านํ้านมมี

ความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.19) และข้อที่ 17.สถานที่ในการรับซื้อน้ำมันดิบมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.18) ตามลำดับ

การบริการด้านอาหารสัตว์ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านอาหารสัตว์ของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการบริการด้านอาหารสัตว์อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และปานกลาง 1 ข้อ โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือข้อที่ 24.อาหารสัตว์มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 4.00) ข้อที่ 22.อาหารสัตว์มีครบทุกประเภทตามความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.90) และข้อที่ 23.อาหารสัตว์มีคุณค่าทางโภชนาการ (ค่าเฉลี่ย 3.87) ตามลำดับ

การบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อกู้ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อกู้ของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.66)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อกู้ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และปานกลาง 3 ข้อ โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือข้อที่ 30.ท่านได้รับความรู้ด้านการทำสินเชื่อกู้จากเจ้าหน้าที่ ข้อที่ 31.ท่านได้รับการช่วยเหลือด้านการทำสินเชื่อกู้จากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.69) ข้อที่ 26.ท่านได้รับความรู้ด้านการทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.68) และข้อที่ 27.ท่านได้รับการช่วยเหลือด้านการทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.66) ตามลำดับ

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) มีดังนี้ คือ

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จำแนกตามเพศ โดยการวิเคราะห์ t-test

(n = 337)

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	p-value	สรุปผล
ชาย	183	3.66	.48	-1.823 ^{ns}	.233	ไม่แตกต่าง
หญิง	154	3.76	.47			

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จำแนกตามเพศ ในตารางที่ 7 พบว่า เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

สมมติฐานที่ 1.2 เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จำแนกตามอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(n = 337)

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	F	p-value	สรุปผล
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	84	3.66	.59	3.200*	.024	แตกต่าง
41 – 48 ปี	90	3.69	.43			
49 – 56 ปี	99	3.65	.51			
มากกว่า 56 ปี	64	3.87	.28			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามอายุ ในตารางที่ 8 พบว่า เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความ

คิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ เป็นรายกลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้ คือ

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามอายุ เป็นรายกลุ่ม โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ความคิดเห็น จำแนกตามอายุ	\bar{X}	อายุ			
		(1)	(2)	(3)	(4)
		3.66	3.69	3.65	3.87
(1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	3.66	-			
(2) 41 – 48 ปี	3.69	ns	-		
(3) 49 – 56 ปี	3.65	ns	ns	-	
(4) มากกว่า 56 ปี	3.87	**	*	**	-

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามอายุ เป็นรายกลุ่ม ในตารางที่ 9 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุมากกว่า 56 ปี และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 41-48 ปี มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุมากกว่า 56 ปี มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.87) มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 41-48 ปี (ค่าเฉลี่ย 3.69)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุมากกว่า 56 ปี และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุมากกว่า 56 ปี มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.87) มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี (ค่าเฉลี่ย 3.66)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุมากกว่า 56 ปี และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 49-56 ปี มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุมากกว่า 56 ปี มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.87) มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 49-56 ปี (ค่าเฉลี่ย 3.65)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 41-48 ปี และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 49-56 ปี และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 49-56 ปี และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 41-48 ปี มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

สมมติฐานที่ 1.3 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ t-test

(n = 337)

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	t	p-value	สรุปผล
ต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา	253	3.76	.44	3.437**	.000	แตกต่าง
มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	84	3.55	.55			

หมายเหตุ: ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จำแนกตามระดับการศึกษา ในตารางที่ 10 พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01)

โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.76) มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป (ค่าเฉลี่ย 3.55)

สมมติฐานที่ 2 สภาพการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ซึ่งสามารถแยกเป็นสมมติฐานย่อย ได้ดังนี้คือ

สมมติฐานที่ 2.1 ขนาดฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดฟาร์มกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ คำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.032^{ns} และได้ค่า p-value เท่ากับ 0.557 แสดงว่า ขนาดฟาร์มไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

สมมติฐานที่ 2.2 ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ คำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.092^{ns} และได้ค่า p-value เท่ากับ 0.091 แสดงว่า ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

สมมติฐานที่ 2.3 แรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานในครัวเรือนกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ คำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.088^{ns} และได้ค่า p -value เท่ากับ 0.106 แสดงว่า แรงงานในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

สมมติฐานที่ 2.4 รายได้จากการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากการขายน้ำนมดิบกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ คำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.027^{ns} และได้ค่า p -value เท่ากับ 0.626 แสดงว่า รายได้จากการขายน้ำนมดิบไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

สมมติฐานที่ 2.5 รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายจากการซื้ออาหารกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ คำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.002^{ns} และได้ค่า p -value เท่ากับ 0.974 แสดงว่า รายจ่ายจากการซื้ออาหารไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

สมมติฐานที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมกับความ คิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำนวนได้ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.038^{ns} และได้ค่า p-value เท่ากับ 0.486 แสดงว่า ความรู้เกี่ยวกับการ เลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความ คิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนม หนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

สมมติฐานที่ 4 เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4.1 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนม หนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(n = 337)

สื่อบุคคล	n	\bar{X}	S.D.	F	p-value	สรุปผล
เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง	121	3.72	.50	4.360**	.005	แตกต่าง
เจ้าหน้าที่/นักวิชาการ	161	3.77	.45			
ผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร	33	3.50	.35			
ไม่ได้รับ	22	3.49	.60			

หมายเหตุ: ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์ โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อบุคคล ในตารางที่ 11 พบว่า เกษตรกรที่มีการ เปิดรับสื่อบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ เป็นรายคู่ มีรายละเอียดดังนี้ คือ

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อบุคคล เป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ความคิดเห็น จำแนกตามสื่อบุคคล	\bar{X}	สื่อบุคคล			
		(1)	(2)	(3)	(4)
		3.72	3.77	3.50	3.49
(1) เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง	3.72	-			
(2) เจ้าหน้าที่/นักวิชาการ	3.77	ns	-		
(3) ผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร	3.50	*	**	-	
(4) ไม่ได้รับ	3.49	*	*	ns	-

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อบุคคล เป็นรายคู่ ในตารางที่ 12 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.72) มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.50)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.77) มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.50)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อบุคคล มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.72) มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.49)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อบุคคล มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.77) มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.49)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อบุคคล มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

สมมติฐานที่ 4.2 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อกิจกรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อกิจกรรม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (n = 337)

สื่อกิจกรรม	n	\bar{X}	S.D.	F	p-value	สรุปผล
การอบรม	157	3.68	.50	.753 ^{ns}	.472	ไม่แตกต่าง
การศึกษาดูงาน/ฟาร์มตัวอย่าง	76	3.70	.54			
ไม่ได้รับ	104	3.75	.40			

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อกิจกรรม ในตารางที่ 13 พบว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อกิจกรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05)

สมมติฐานที่ 4.3 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (n = 337)

สื่อมวลชน	n	\bar{X}	S.D.	F	p-value	สรุปผล
วิทยุ	92	3.74	.48	4.011 ^{**}	.008	แตกต่าง
โทรทัศน์	131	3.79	.45			
สื่อสิ่งพิมพ์	82	3.59	.46			
ไม่ได้รับ	32	3.57	.58			

หมายเหตุ: ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชน ในตารางที่ 14 พบว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย

แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ เป็นรายคู่ มีรายละเอียดดังนี้ คือ

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชน เป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ความคิดเห็น จำแนกตามสื่อมวลชน	\bar{X}	สื่อมวลชน			
		(1)	(2)	(3)	(4)
		3.74	3.79	3.59	3.57
(1) วิทยู	3.74	-			
(2) โทรทัศน์	3.79	ns	-		
(3) สื่อสิ่งพิมพ์	3.59	*	**	-	
(4) ไม่ได้รับ	3.57	ns	*	ns	-

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ จำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชน เป็นรายคู่ ในตารางที่ 15 พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อสิ่งพิมพ์ และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากวิทยุ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อสิ่งพิมพ์ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.59) น้อยกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 3.74)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อมวลชน และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากโทรทัศน์ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อมวลชน มีความคิดเห็นต่อ

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.57) น้อยกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.79)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อสิ่งพิมพ์ และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากโทรทัศน์ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อสิ่งพิมพ์ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.59) น้อยกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.79)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากโทรทัศน์ และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากวิทยุ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อมวลชน และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากวิทยุ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อมวลชน และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อสิ่งพิมพ์ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

ตอนที่ 7 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

1. ปัญหา

- 1.1 อาหารหยาบไม่เพียงพอแก่เกษตรกรในช่วงหน้าแล้ง
- 1.2 ต้นทุนในการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากเดิมเนื่องจากอาหารชั้นมีปริมาณราคาที่สูงขึ้นเรื่อยๆ
- 1.3 จำนวนเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอต่อการให้บริการและการอำนวยความสะดวก

2. ข้อเสนอแนะ

สหกรณ์ควรมีการจัดหาอาหารหยาบจากแหล่งอื่นๆมาบริการให้กับเกษตรกรที่มีปัญหาอาหารหยาบไม่เพียงพอในช่วงหน้าแล้ง

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ผู้วิจัยได้ทำการวิจารณ์ผลการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 54.3) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่แรงงานทางภาคการเกษตรเป็นเพศชาย และเพศชายยังเป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีอำนาจในการตัดสินใจมากกว่าเพศหญิง อายุของเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมจะมีอายุเฉลี่ย 47.55 ปี จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมจัดอยู่ในวัยสูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า คนรุ่นใหม่ เช่น ลูก หลาน ต้องออกไปทำงานที่อื่นกันมากขึ้น เกษตรกรที่มีเหลือในท้องถิ่นจึงเป็นเกษตรกรที่มีอายุค่อนข้างสูง นอกจากนี้พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 75.1) ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับในสมัยก่อน กำหนดการศึกษาเพียงแค่ชั้นประถมศึกษาเท่านั้น

สภาพการเลี้ยงโคนม

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมมีฟาร์มในการเลี้ยง โคนมอยู่ในขนาดกลาง ซึ่งมีจำนวนโคนมที่ใช้ในการเลี้ยงเฉลี่ย 28.85 ตัว ทั้งนี้เนื่องมาจากฟาร์มขนาดกลางสามารถใช้แรงงานในการช่วยเลี้ยงภายในครอบครัวได้โดยไม่ต้องมีการจ้างแรงงานจากภายนอกมาช่วยเลี้ยงโคนม ประสบการณ์ในการเลี้ยงเฉลี่ย 19.64 ปี ทั้งนี้เนื่องมาจากอาชีพการเลี้ยง โคนมเป็นอาชีพที่มีการเลี้ยงสืบทอดกันมาเป็นเวลานานจากบรรพบุรุษ เกษตรกรที่เป็นรุ่นลูกหลานจึงมีการเรียนรู้วิธีการเลี้ยงมาจากรุ่นพ่อแม่สืบทอดกันเป็นรุ่นๆ ไป แรงงานในครัวเรือนที่ช่วยเลี้ยง โคนมส่วนใหญ่ เกษตรกรมีแรงงานในการช่วยเลี้ยง 2 คน (ร้อยละ 53.1) โดยส่วนใหญ่จะไม่มีการจ้างแรงงานประจำ และแรงงานชั่วคราวมาช่วยเลี้ยงโคนม

รายได้จากการขายน้ำมันดิบ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายได้จากการขายน้ำมันดิบเฉลี่ยเท่ากับ 618,842.50 บาท/ปี และพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากการขายโคนมและรายได้จากการขายมูลวัว ทั้งนี้เนื่องจากโคนมเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่ให้ผลผลิตเป็นน้ำมัน เกษตรกรต้องทำการรีดนมเพื่อนำไปขาย จึงทำให้มีรายได้จากการขายน้ำมันดิบทุกวัน

รายจ่ายจากการซื้ออาหารเลี้ยงโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายจ่ายจากการซื้ออาหารเลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 263,638.40 บาท/ปี เนื่องจากการที่โคนมได้รับอาหาร สารอาหาร ในปริมาณที่เพียงพอและมีคุณภาพจะทำให้โคนมมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ ซึ่งจะส่งผลต่อการให้ปริมาณน้ำมัน จึงทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายจ่ายจากการซื้ออาหารเลี้ยงโคนมมากที่สุด และพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ไม่มีรายจ่ายจากการซื้อยารักษาโรค ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรมีการใช้บริการการรักษาโรคจากหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากสหกรณ์ และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีรายจ่ายจากการซื้อฟาง เนื่องจากเกษตรกรมีการปลูกหญ้าเพื่อนำมาใช้ในการเลี้ยงโคนมทดแทนการซื้อฟาง

ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 0.84) ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเป็นเวลานาน ช่วงเวลาว่างระหว่างวันจากการเลี้ยงโคนม เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะมีการรวมกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นด้วยกันภายในกลุ่ม และยังได้รับความรู้ในการเลี้ยงจากเจ้าหน้าที่

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมทางสื่อบุคคล ส่วนใหญ่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ (ร้อยละ 47.8) ทางสื่อกิจกรรม ส่วนใหญ่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรับข่าวสารจากการอบรม (ร้อยละ 46.6) และทางสื่อมวลชน ส่วนใหญ่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับข่าวสารจากการดูโทรทัศน์ (ร้อยละ 38.9)

ทั้งนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมยังมีการเปิดรับข่าวสารจากการพบปะ พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมระหว่างเกษตรกรด้วยกันภายในกลุ่ม และยังมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมจากการปฏิบัติจริงที่เกิดขึ้นทุกวัน

ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ด้านบุคลากร เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ 3.58 การบริการด้านส่งเสริมเกษตร พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ 3.55 การบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อกู้ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมด มีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อกู้ ของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.66 ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม มีปริมาณมากกว่าบุคลากร การให้บริการที่จะอำนวยความสะดวกสบายแก่เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม จึงไม่ทั่วถึง

การบริการด้านรวบรวมนํ้านมดิบและการบริการด้านอาหารสัตว์ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีอยู่ในระดับมาก มากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมได้รับการบริการที่ดีจากการบริการด้านรวบรวมนํ้านมดิบและการบริการด้านอาหารสัตว์ของ ทางสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องสถานที่ในการรับซื้อนํ้านมดิบมีความเหมาะสม ความสะดวกสบาย ในการเดินทาง มีระบบการตรวจสอบคุณภาพนํ้านมก่อนการรับซื้อที่ได้มาตรฐาน ราคาของการรับ ซื้อนํ้านมดิบและระยะเวลาในการจ่ายค่านํ้านมดิบมีความเหมาะสม อาหารสัตว์ที่มีการจำหน่ายจาก ทางสหกรณ์มีครบทุกประเภทตามความต้องการ มีคุณค่าทางโภชนาการและมีปริมาณเพียงพอ แต่ยัง พบว่าในเรื่องของราคาอาหารสัตว์นั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมมีความต้องการอยากให้ทางสหกรณ์ลดราคาอาหารสัตว์ลงจากเดิม

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์ โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์ โคนม หนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ทั้งนี้

เป็นเพราะอาชีพการเลี้ยงโคนมโดยส่วนใหญ่จะเลี้ยงกันภายในครอบครัว จึงทำให้เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ทั้งนี้เป็นเพราะการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่มีการเลี้ยงสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ มีการเรียนรู้และใช้ประสบการณ์ในการเลี้ยงที่มาก ส่งผลให้คนที่มียุมากมีประสบการณ์และความรู้ในการเลี้ยงมากกว่าคนที่มียุน้อย จึงทำให้เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) ทั้งนี้เป็นเพราะระบบการศึกษาสมัยใหม่ มีการเรียนการสอนที่นำเอาวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสอดแทรกเนื้อหาในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการเรียน จึงทำให้คนที่มียุระดับการศึกษาสูงมีความรู้ที่มากกว่าคนที่มียุระดับศึกษาน้อย แต่ด้วยเพราะประสบการณ์และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จึงทำให้เกษตรกรที่มีระดับศึกษาน้อยมีความรู้จากการเลี้ยงโคนมได้เช่นกัน อีกทั้งหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับในสมัยก่อน กำหนดการศึกษาเพียงแค่ชั้นประถมศึกษาเท่านั้น จึงส่งผลให้เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 สภาพการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ซึ่งสามารถแยกเป็นสมมติฐานย่อย ได้ดังนี้คือ

สมมติฐานที่ 2.1 ขนาดฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ขนาดฟาร์มไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คณิงรัตน์ คำมณี (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ พบว่า ขนาดฟาร์มไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพฯ

สมมติฐานที่ 2.2 ประสิทธิภาพในการเลี้ยง โคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประสิทธิภาพในการเลี้ยง โคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คณิงรัตน์ คำมณี (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ พบว่า ประสิทธิภาพในการเลี้ยง โคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพฯ

สมมติฐานที่ 2.3 แรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงงานในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คณิงรัตน์ คำมณี (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ พบว่า แรงงานในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพฯ

สมมติฐานที่ 2.4 รายได้จากการเลี้ยง โคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้จากการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คณิงรัตน์ คำมณี (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ พบว่า รายได้จากการขายนมไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพฯ

สมมติฐานที่ 2.5 รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเพื่อต้องการมีรายได้จากการนำผลผลิตที่ได้ คือ น้ำนมดิบไปจำหน่าย แต่การที่โคนมจะให้ปริมาณน้ำนมดิบที่มีปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ นั้น โคนมจะต้องมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ปราศจากการเกิดโรค จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับอาหาร สารอาหารในปริมาณที่เพียงพอ และมีคุณภาพเช่นกัน รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม จึงเป็นรายจ่ายที่เกษตรกรมีความจำเป็นและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

สมมติฐานที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คณิงรัตน์ คำมณี (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพ

สมมติฐานที่ 4 เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4.1 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง และเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ มากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร และไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจากในแต่ละวันเกษตรกรจะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นในการประกอบอาชีพของตนกับเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้องเป็นประจำทุกวัน รวมทั้งยังมีการได้รับข่าวสารความรู้จากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ ส่วนการได้รับความรู้ในการเลี้ยงโคนมจากผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร จะมีการพบปะกันเพียงบางโอกาสจากการประชุมกันภายในกลุ่ม จึงทำให้เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4.2 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อกิจกรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อกิจกรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากการอบรม การศึกษาดูงาน/ฟาร์มตัวอย่าง มีความรู้ที่ใกล้เคียงกัน จึงส่งผลให้เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อกิจกรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4.3 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากโทรทัศน์มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯมากกว่าเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และไม่ได้รับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจาก โทรทัศน์มีการนำเสนอข่าวสารความรู้ที่ให้ทั้งภาพและเสียง ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกร เกษตรกรสามารถมองเห็นภาพและฟังเสียงไปพร้อมๆกัน ซึ่งทำให้เกษตรกรสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาปรับปรุงในการประกอบอาชีพของตนให้ดียิ่งขึ้น จึงส่งผลให้เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม สรุปได้ดังนี้

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 54.3) มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 47.55 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 74.8)

2. สภาพการเลี้ยงโคนม ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม สรุปได้ดังนี้

สภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีขนาดฟาร์มในระดับปานกลางมากที่สุด (ร้อยละ 78.3) มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 19.64 ปี แรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ช่วยเลี้ยงโคนม 2 คน (ร้อยละ 53.1) โดยส่วนใหญ่ไม่มีการจ้างแรงงานประจำและแรงงานชั่วคราวมาช่วยเลี้ยงโคนม เกษตรกรมีรายได้จากการขายน้ำนมดิบเฉลี่ยเท่ากับ 618,842.54 บาท/ปี ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากการขายโคนมและการขายมูลวัว เกษตรกรมีรายจ่ายจากการซื้ออาหารเลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 263,638.40 บาท/ปี

3. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 0.84)

4. การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม สรุปได้ดังนี้

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พบว่า เปิดรับสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่/นักวิชาการ มากที่สุด (ร้อยละ 47.8) สื่อกิจกรรม ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจากการอบรมมากที่สุด (ร้อยละ 46.6) และสื่อมวลชน ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ มากที่สุด (ร้อยละ 38.9)

5. ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด สรุปได้ดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อบุคลากรของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.58

การบริการด้านส่งเสริมการเกษตร พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ 3.55

การบริการด้านรวบรวมน้ำนมดิบ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านรวบรวมน้ำนมดิบของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ 4.09

การบริการด้านอาหารสัตว์ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านอาหารสัตว์ของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.84

การบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อกู้ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อกู้ ของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.66

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.2 เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.3 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 สภาพการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ ซึ่งสามารถแยกเป็นสมมติฐานย่อย ได้ดังนี้คือ

สมมติฐานที่ 2.1 ขนาดฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ขนาดฟาร์มไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.2 ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.3 แรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงงานในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.4 รายได้จากการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้จากการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.5 รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4.1 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4.2 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อกิจกรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อกิจกรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4.3 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 16 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน	ความคิดเห็น	
	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
1. เกษตรกรที่มีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน		
1.1 เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน		✓
1.2 เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน	✓	
1.3 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน	✓	
4. เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน		
4.1 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน	✓	
4.2 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อกิจกรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน		✓
4.3 เกษตรกรที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ แตกต่างกัน	✓	
	มี	ไม่มี
	ความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์
2. สภาพการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ		
2.1 ขนาดฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ		✓
2.2 ประสิทธิภาพในการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ		✓

ตารางที่ 16 (ต่อ)

การทดสอบสมมติฐาน	ความคิดเห็น	
	มี ความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์
2.3 แรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ		✓
2.4 รายได้จากการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ		✓
2.5 รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ		✓
3. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ		✓

ปัญหาและข้อเสนอแนะจากเกษตรกร

1. ปัญหาจากเกษตรกร

- 1.1 อาหารหยาบไม่เพียงพอแก่เกษตรกรในช่วงหน้าแล้ง
- 1.2 ต้นทุนในการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากเดิมเนื่องจากอาหารข้นมีปริมาณราคาที่สูงขึ้นเรื่อยๆ
- 1.3 จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีปริมาณไม่เพียงพอต่อการให้บริการและการอำนวยความสะดวก

2. ข้อเสนอแนะจากเกษตรกร

สหกรณ์ควรมีการจัดหาอาหารหยาบจากแหล่งอื่นๆมาบริการให้กับเกษตรกรที่มีปัญหาอาหารหยาบไม่เพียงพอในช่วงหน้าแล้ง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ สามารถนำข้อมูลพื้นฐานไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านอื่นๆ ต่อไป
2. ควรมีการพัฒนาการบริการด้านส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีความคิดเห็นต่อการบริการด้านต่างๆ ในระดับปานกลาง และยังมีการใช้บริการการรักษาโรคจากหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากสหกรณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อหน่วยงานอื่นๆ เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรมีการทำวิจัยต่อเนื่องเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเรื่องต่างๆ เช่น พันธุ์โคนม การผสมพันธุ์ ด้านการควบคุมและป้องกันโรค ด้านโรงเรือนและสิ่งก่อสร้าง เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีประสิทธิภาพในการเลี้ยงโคนมมากยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กมลรัฐ อินทรทัศน. 2547. การสื่อสารกับการพัฒนาการเกษตร. สาขานิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กรองแก้ว บริสุทธิสวัสดิ์ และคณะ. 2541. การใช้เทคโนโลยีของผู้เลี้ยงโคนมในสหกรณ์โคนม
หนองโพ. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตกระบือและโค มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กิตติ สุทธิสัมพันธ์. 2542. ความคิดเห็นของตัวแทนออกต่อพิธีการศุลกากรในการนำสินค้าเข้าจาก
ต่างประเทศ:กรณีศึกษาการนำเข้าทางสำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณิงรัตน์ คำมณี. 2546. ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริม
การเกษตรสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด(ในพระบรมราชูปถัมภ์).
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- งามพิศ ธรรมทัศน. 2533. การรับรู้ของเกษตรกรที่มีต่องานส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของสหกรณ์
โคนมเชียงใหม่จำกัด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุมพล นิภาเกษม. 2537. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการปรับปรุงระบบ
แผนและพัฒนาเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชันันท์ วีระฉายา. 2546. การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติกับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์
เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม:ศึกษากรณีนิสิตชั้นปีที่4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

��ชีรี นฤทุม. 2545. การพูดและการเขียนในงานส่งเสริม. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ไชยรัตน์ นวิภาพ. 2546. ศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานฟาร์มของสมาชิก
สหกรณ์โคนมอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณรงค์ สมพงษ์. 2543. สื่อสารมวลชนเพื่องานส่งเสริม. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณัตตินา มะนะโฮ. 2549. ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่องานบริการของหน่วย
บริการเคลื่อนที่ โรงพยาบาลสัตว์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หนองโพ. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เทพณรงค์ นพกรวิเศษ และคณะ. 2550. เทคโนโลยีชีวภาพกับโคนมไทย. ศูนย์พันธุวิศวกรรมและ
เทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งชาติ (สวทช.).

นงลักษณ์ สุขจิตร์. 2548. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
และบริการด้านนันทนาการในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญธรรม จิตต่อนันต์. 2540. ส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2534. วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: พิชาญพรินท์ติ้ง.

ปาริชาติ พิรุณ. 2547. ความต้องการของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมใน
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เปรมกมล นิยม. 2551. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการใช้กากผงชูรสเป็นปุ๋ยในการปลูกอ้อย
จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

แผนกส่งเสริมการเกษตร. 2552. ประวัติสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรม
ราชูปถัมภ์). อุดสำเนา.

พงศ์เทพ จอมธรรมนิยม. 2543. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อผลกระทบของเสียจากการเลี้ยงกุ้ง
กุลาดำในเขตอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พุชรรัตน์ สุขพงษ์ไทย. 2550. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการการท่องเที่ยว
การเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
ส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เมธี มานะพงศ์. 2544. ความคิดเห็นของเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์
ส่งเสริม การเกษตรที่สูงจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รัฐภูมิ พรหมเมศร์. 2543. กรณีศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในอำเภอเชียงดาว
จังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อระบบสารสนเทศทางการเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เรืองเวทย์ แสงรัตนา. 2522. ความคิดเห็นและความสนใจของนักเรียนเตรียมทหารเกี่ยวกับอัตรา
การเพิ่มประชากรของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาประชากรศึกษา, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ลิขิต เอียดแก้ว. 2458. การเลี้ยงโคนม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ.

วัลลภ ลำพาย. 2549. เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. 2544. **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร.
- สนธยา ตันมูล. 2545. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของสหกรณ์การเกษตรไผ่ปรากการ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์). 2552. **36 ปี สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)**.
- สิน พันธุ์พินิจ. 2544. **การส่งเสริมการเกษตร**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทรวมสานัส (1977) จำกัด.
- สุรวุฒิ ประคำทอง. 2548. **ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดรับสื่อของประชาชนตามลักษณะเมือง**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรลักษณ์ ศิริโชคทรัพย์. 2540. **ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรวังทรายพูน จำกัด**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อำไพ โสประทุม. 2539. **พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับสื่อสารเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Best, J.W. 1977. **Research in Education**. 3rd ed. Engle Wood Cliffs, New jersey:Prentice Hall, Inc.
- Cochran, W.G. 1967. **Sampling Techniques**. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Engle, T.L. and L. Snellgrove. 1969. **Psychology : Its Principle and Application**. 5th ed. New York: Harcourt, Brace and World, Inc.

Foster, C.R. 1971. **Psychology For Life Today**. 3rd ed. Chicago: American Technical Society.

Good, C.V. 1973. **Dictionary of Education**. New York: McGraw – Hill Book Company.

Kolasa, B. J. 1969. **Introduction of Behavioral Science for Business**. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Kolesnik, W.L. 1970. **Education Psychology**. 2nd ed. New York: McGraw – Hill Book Company.

Maier, N.R. 1955. **Psychology in Industry**. Boston: Houghton Mifflin Company.

Mcquire, W.J. 1969. **The Handbook of Social Psychology**. 2nd ed. Massachusetts: Assision Wesley Publishing Company.

Oskamps, S. 1977. **Attitude And Opinon**. New jersey: Prentice - Hall, Englewood Cliffs.

Remmer, H.H. 1954. **Introduction to Opinion and Attitude Measurement**. New York: Harper and Brothers Publisher.

Traindis, H.C. 1917. **Attitude and Attitude Change**. New York: John Wiley & Sons, Inc.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยและใบตรวจแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง “ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนม หนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)”

คำชี้แจง

ด้วยนางสาวศรีณิประภา ประเสริฐ นิสิตปริญญาโท สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน) ขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ขอให้ท่านตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริงตรงกับความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุดและตอบทุกข้อ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการทำวิจัยเพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 6 ตอน

- ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สภาพการเลี้ยงโคนม
- ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม
- ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร
- ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ
- ตอนที่ 6 แบบสัมภาษณ์ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยเท่านั้นและจะถือเป็นความลับ รวมทั้งไม่มีผลต่อผู้ให้สัมภาษณ์แต่ประการใด

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง “ ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนม
หนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ”

บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () และ/หรือ เติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับสภาพ
ความเป็นจริงของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ.....ปี (ถ้าเกิน 6 เดือน ถือเป็น 1 ปี)
3. ท่านจบการศึกษาชั้นสูงสุดในระดับใด

() ไม่ได้เรียนหนังสือ	
() ประถมศึกษาปีที่.....	
() มัธยมศึกษาตอนต้น	() มัธยมศึกษาตอนปลาย
() ปวช.	() ปวส./อนุปริญญา
() ปริญญาตรี	() อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงโคนม

1. จำนวนโคนมที่ท่านเลี้ยงทั้งหมด.....ตัว
2. ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม.....ปีเดือน
3. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม
 - 3.1 แรงงานในครัวเรือน.....คน
 - 3.2 แรงงานจ้างในการรีดนมคน
 - 3.2.1 ประเภทของแรงงาน
 - () แรงงานประจำ
 - () แรงงานชั่วคราว
4. รายได้จากการเลี้ยงโคนม
 - 4.1 การขายน้ำนมดิบ.....บาท /ปี
 - 4.2 การขายโคนม บาท /ปี
 - 4.3 อื่นๆ ระบุบาท /ปี
5. รายจ่ายจากการเลี้ยงโคนม
 - 5.1 การซื้ออาหารเลี้ยงโคนม.....บาท /ปี
 - 5.2 การซื้อยารักษาโรคบาท /ปี
 - 5.3 อื่นๆ ระบุบาท /ปี

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

ข้อ	ความรู้ในการเลี้ยงโคนม	ใช่	ไม่ใช่
1.	โคนมพันธุ์โฮสไตร์ฟรีเชียน(ขาว-ดำ) ให้ปริมาณน้ำนมมากกว่า โคนมพันธุ์อื่นๆ		
2.	โรงเรียนเลี้ยงโคนมที่ดีควรวางตามแนวทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก		
3.	ในระยะก่อนคลอดควรเพิ่มอาหารผสมให้แก่แม่โคท้อง		
4.	แม่โคนมที่กำลังให้นม เมื่อตั้งท้องควรจะหยุดรีดนมก่อนคลอดประมาณ 45 - 60 วัน		
5.	โคนมที่จะใช้เป็นแม่พันธุ์ ควรมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 เดือน และมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 250 กิโลกรัม		
6.	ลูกโคนมควรหย่านมเมื่ออายุ 12 – 16 สัปดาห์		
7.	ควรใช้คลอรีนล้างและเช็ดเต้านม ก่อนการรีดนม		
8.	แม่โคนมจำเป็นต้องได้รับอาหารหยาบในปริมาณที่เพียงพอเพื่อให้เกิดการเคี้ยวเอื้อง		
9.	หากพบว่าน้ำนมมีการเปลี่ยนสีหรือตกตะกอน แสดงว่าโคนมเป็นโรคเต้านมอักเสบ		
10.	โคนมที่เป็นโรคเต้านมอักเสบให้ทำการรีดนมก่อนโคนมตัวอื่นๆเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค		

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

1. ท่านได้รับข่าวสารหรือความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงโคนมจากสื่อบุคคลแหล่งใดมากที่สุด (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ เพื่อนบ้าน	☐ ญาติที่น้อง
☐ เจ้าหน้าที่ / นักวิชาการ	☐ ผู้นำชุมชน
☐ ผู้นำกลุ่มเกษตรกร	☐ ไม่ได้รับ

2. ท่านได้รับข่าวสารหรือความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงโคนมจากสื่อกิจกรรมแหล่งใดมากที่สุด (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ การอบรม	☐ การศึกษาดูงาน
☐ ฟาร์มตัวอย่าง	☐ ไม่ได้รับ

3. ท่านได้รับข่าวสารหรือความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงโคนมจากสื่อมวลชนแหล่งใดมากที่สุด (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ วิทยุ	☐ โทรทัศน์
☐ สื่อสิ่งพิมพ์	☐ ไม่ได้รับ

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ข้อ	ข้อมูลความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การบริการด้านบุคลากร					
1.	เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี					
2.	เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความตรงต่อเวลา					
3.	เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความเต็มใจให้ความช่วยเหลือท่านอย่างสม่ำเสมอ					
4.	เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาการเป็นอย่างดี					
5.	เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความรับผิดชอบ					
6.	เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
7.	เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
8.	เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความสุภาพนุ่มนวล					
	การบริการด้านส่งเสริมการเกษตร					
9.	ท่านได้รับความรู้ด้านการผสมเทียมจากเจ้าหน้าที่					
10.	ท่านได้รับการช่วยเหลือด้านการผสมเทียมจากเจ้าหน้าที่					
11.	ท่านได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงโคนมจากเจ้าหน้าที่					
12.	ท่านได้รับความช่วยเหลือด้านการเลี้ยงโคนมจากเจ้าหน้าที่					
13.	ท่านได้รับความรู้ด้านการป้องกันโรคโคนมจากเจ้าหน้าที่					
14.	ท่านได้รับการบริการการตรวจโรคโคนมจากเจ้าหน้าที่					
15.	ท่านได้รับการบริการการรักษาโรคโคนมจากเจ้าหน้าที่					
16.	ท่านได้รับคำแนะนำการปรับปรุงฟาร์มโคนมให้ได้มาตรฐานจากเจ้าหน้าที่					

ข้อ	ข้อมูลความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การบริการด้านรวบรวมน้ำนมดิบ					
17.	สถานที่ในการรับซื้อน้ำนมดิบมีความเหมาะสม					
18.	สถานที่ในการรับซื้อน้ำนมดิบมีความสะดวกต่อการเดินทาง					
19.	มีระบบการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบก่อนการรับซื้อที่ได้มาตรฐาน					
20.	ราคาของการรับซื้อน้ำนมดิบมีความเหมาะสม					
21.	ระยะเวลาในการจ่ายเงินค่าน้ำนมมีความเหมาะสม					
	การบริการด้านอาหารสัตว์					
22.	อาหารสัตว์มีครบทุกประเภทตามความต้องการ					
23.	อาหารสัตว์มีคุณค่าทางโภชนาการ					
24.	อาหารสัตว์มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ					
25.	ราคามีความเหมาะสม					
	การบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อกู้					
26.	ท่านได้รับความรู้ด้านการทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่					
27.	ท่านได้รับการช่วยเหลือด้านการทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่					
28.	ท่านได้รับความรู้ด้านการออมเงินจากเจ้าหน้าที่					
29.	ท่านได้รับการช่วยเหลือด้านการออมเงินจากเจ้าหน้าที่					
30.	ท่านได้รับความรู้ด้านการทำสินเชื่อกู้จากเจ้าหน้าที่					
31.	ท่านได้รับการช่วยเหลือด้านการทำสินเชื่อกู้จากเจ้าหน้าที่					

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีฯ

ปัญหา:

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ:

.....
.....

ปัญหา:

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ:

.....
.....
.....

ปัญหา:

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ :

.....
.....

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร 1371 , 1374

ที่ ศธ.0513.10209/ 1879 วันที่ 27 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแบบสัมภาษณ์

เรียน รศ.ดร.สมเกียรติ ประสานพานิช

ด้วย นางสาวศรินประภา ประเสริฐ รหัสประจำตัว 51612059 นิสิตปริญญาโทสาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความสนใจทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)" โดยมี ผศ.ดร.สุพัตรา ศรีสุวรรณ เป็นประธานกรรมการประจำตัวนิสิต นั้น

ในการนี้เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจแบบสัมภาษณ์เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำหรับรายละเอียดนิสิตจักเป็นผู้ประสานงานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัย ทองดีเลิศ)

หัวหน้าภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

ที่ ศธ 0513.10209/ว 1878

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

27 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแบบสัมภาษณ์

เรียน คุณทองสยาม อินทร์ปัญญา

ด้วย นางสาวศรินประภา ประเสริฐ รหัสประจำตัว 51612059 นิสิตปริญญาโทสาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความสนใจทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)" โดยมี ผศ.ดร.สุพัตรา ศรีสุวรรณ เป็นประธานกรรมการประจำตัวนิสิต นั้น

ในการนี้เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจแบบสัมภาษณ์เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำหรับรายละเอียดนิสิตจักเป็นผู้ประสานงานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัย ทองดีเลิศ)

หัวหน้าภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

โทร. 0-2579-1025, 0-2942-8456

โทรสาร 0-2561-3477

ที่ ศธ 0513.10209/ ๑๘๙๙

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

๒ ธันวาคม 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์

เรียน อาจารย์พรพนม คำมุงคุณ

ด้วย นางสาวศรีณประภา ประเสริฐ รหัสประจำตัว 51612059 นิสิตปริญญาโทสาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีต่อสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)” โดยมี ผศ.ดร.สุพัทธา ศรีสุวรรณ เป็นประธานกรรมการประจำตัวนิสิต นั้น

ในการนี้เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร ได้ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำหรับรายละเอียดนิตินิจจากผู้ประสานงานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัย ทองดีเลิศ)

หัวหน้าภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

โทร. 0-2579-1025, 0-2942-8456

โทรสาร 0-2561-3477

ภาคผนวก ข
ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์

ตารางผนวกที่ 1 การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ความรู้ 1	7.8667	1.8437	.0499	.5316
ความรู้ 2	7.9333	1.5126	.3452	.4394
ความรู้ 3	8.0000	1.5172	.2603	.4722
ความรู้ 4	7.8667	1.8437	.0499	.5316
ความรู้ 5	7.9333	1.5126	.3452	.4394
ความรู้ 6	7.7667	1.9782	.0000	.5190
ความรู้ 7	7.9000	1.6793	.2001	.4913
ความรู้ 8	7.9333	1.3747	.5173	.3706
ความรู้ 9	7.7667	1.9782	.0000	.5190
ความรู้ 10	7.9333	1.6506	.1888	.4967

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 10

Alpha = .5126

ตารางผนวกที่ 2 การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านบุคคล

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
บุคคล1	24.0333	7.5506	.3635	.7836
บุคคล2	24.3667	7.9644	.3014	.7900
บุคคล3	23.9667	7.1368	.5783	.7463
บุคคล4	24.1667	7.9368	.3315	.7846
บุคคล5	24.3667	7.6885	.4579	.7660
บุคคล6	24.3333	7.4023	.4737	.7634
บุคคล7	24.2333	6.7368	.6784	.7277
บุคคล8	24.2000	6.5103	.7565	.7131

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 8

Alpha = .7845

ตารางผนวกที่ 3 การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านส่งเสริมการเกษตร

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
E 9	23.5333	15.6368	.7614	.8317
E 10	23.2000	16.3724	.6478	.8451
E 11	23.5000	15.8448	.6791	.8413
E 12	23.6333	17.2747	.4928	.8623
E 13	23.8667	17.1540	.6418	.8472
E 14	23.8000	15.7517	.6683	.8426
E 15	23.8667	16.8092	.6018	.8503
E 16	23.6000	17.7655	.4440	.8667

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 8

Alpha = .8652

ตารางผนวกที่ 4 การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านรวบรวมน้ำมันดิบ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
น้ำมัน 17	15.6667	5.8851	.7944	.8016
น้ำมัน 18	15.8000	5.6138	.7944	.8010
น้ำมัน 19	15.8000	5.8207	.7840	.8041
น้ำมัน 20	16.3000	7.8724	.4520	.8807
น้ำมัน 21	15.9000	6.7138	.5898	.8546

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .8615

ตารางผนวกที่ 5 การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านอาหารสัตว์

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
อาหาร22	10.6667	1.6092	.3153	.6364
อาหาร23	10.7000	1.7345	.3539	.5865
อาหาร24	10.5333	1.4989	.6311	.3796
อาหาร25	11.0000	2.0000	.3662	.5810

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .8615

ตารางผนวกที่ 6 การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาแอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha) จำแนกตามการบริการด้านออมทรัพย์-สินเชื่อเงินกู้

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
เงิน 26	16.6000	5.7655	.2091	.8453
เงิน 27	16.7667	4.5299	.5735	.7745
เงิน 28	16.9000	4.8517	.6409	.7611
เงิน 29	16.9000	4.6448	.6416	.7579
เงิน 30	16.9000	4.0241	.8420	.7034
เงิน 31	16.9333	4.9609	.5185	.7854

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 6

Alpha = .8058

ค่าความเชื่อมั่นรวม

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 31

Alpha = .8689

ภาพผนวกที่ 1 การเก็บข้อมูลงานวิจัย

ภาพผนวกที่ 1 (ต่อ)

ภาพผนวกที่ 2 สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวศรินประภา ประเสริฐ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 10 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วิทยาศาสตร์สุขภาพสัตว์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผลงานดีเด่นและ/หรือรางวัลทางวิชาการ	รางวัลผลการเรียนดี ประจำปีการศึกษา 2552 ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

